

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Křesťanskodemokratická unie Německa – Role Konráda Adenauera a Angely
Merkelové

The Christian Democratic Union of Germany – The Roles of Konrad
Adenauer and Angela Merkel

Daniela Erychlebová

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Německý jazyk se zaměřením na vzdělání – Základy společenských
věd se zaměřením na vzdělání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Křesťanskodemokratická unie Německa – Role Konráda Adenauera a Angely Merkelové potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 29.4. 2020

Poděkování:

Na této straně bych chtěla poděkovat PhDr. Josefu Stracenému, CSc. za cenné rady a pomoc při zpracovávání bakalářské práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na německou politickou sféru, přesněji na Křesťanskodemokratickou unii Německa a na dva z jejích předních představitelů Konráda Adenauera a Angelu Merkelovou. Nejprve je nastíněn politický systém Německa a charakteristika jiných stran, které zasedají ve Spolkovém sněmu po posledních volbách v roce 2017. Strana CDU je představena nejen v základní charakteristice, ale také historicky. Jedná se o relativně starou stranu, která byla založena po druhé světové válce. Práce dále obsahuje český překlad a popis důležitých částí stranického programu z roku 1949, který byl použit u prvních poválečných voleb ve Spolkové republice, po kterých byl Konrád Adenauer současně jmenován kancléřem. Mimoto je v bakalářské práci obsažen i český překlad a charakteristika důležitých částí nynějšího stranického programu z roku 2007. Následuje zaměření na dva velmi důležité německé politiky v dějinách. Konrád Adenauer byl prvním poválečným kancléřem, jedna kapitola se zabývá jeho biografií a soukromým životem, do tří kapitol je rozdělena jeho důležitá politická kariéra. První žena, která vykonává funkci německého kancléře, Angela Merkelová, je důležitým politickým činitelem. V práci je kapitola věnována také její biografii, následné dvě kapitoly se zabývají její politickou kariérou. Těžištěm bakalářské práce je překlad německy psaných zdrojů do českého jazyka. Metody, která byly využity jsou metody popisu, rozboru a komparace. Cílem bylo nejen zjistit politickou roli obou osobností, ale také zjistit, v čem se podobají. Hlavní shoda jejich politických rozhodnutí je v názoru na mezinárodní politiku, spolupráci mezi jednotlivými zeměmi, sociální tržní politiku a víru v úspěch Evropské unie.

KLÍČOVÁ SLOVA

CDU, Konrád Adenauer, Angela Merkelová, německá politika, politologie, německý kancléř

ABSTRACT

This bachelor's thesis focuses on the German political sphere, more precisely on the Christian Democratic Union and on two of their main representatives Konrad Adenauer and Angela Merkel. First, the political system of Germany and the characteristics of other parties that sit in the Federal Assembly after the last elections in 2017 are outlined. The CDU party is presented not only in the basic characteristics, but also in its historical aspects. It is a relatively old party that was founded after World War II. This thesis also contains a Czech translation and a description of important parts of the party program from 1949, which was used in the first post-war elections in the Federal Republic, after which Konrad Adenauer was appointed Chancellor. In addition, the bachelor's thesis contains a Czech translation and characteristics of the current party program from 2007. The focus then follows two very important policies in German history. Konrad Adenauer was the first post-war chancellor, one chapter deals with his biography and private life, his important political career is then divided into other three chapters. The first woman to serve as a German chancellor was Angela Merkel and it is an important political factor. The thesis is also devoted to her biography, then two chapters deal with her political career. The focus of the bachelor's thesis is the translation of source written in German into the Czech language. The methods that have been used are methods of analysis, description and comparison. The aim was not only to discover what Adenauer and Merkel are like. The main consensus of their political decisions is on international politics, cooperation between countries, social market politics and the belief in the success of the European Union.

KEYWORDS

CDU, Konrad Adenauer, Angela Merkel, German politics, political science, German chancellor

Obsah

Úvod	7
1 Politický systém Německa.....	9
1.1 Základní informace	9
1.2 Politické strany	9
2 Politická strana CDU	12
2.1 Základní informace	12
2.2 Die Junge Union	14
2.3 Die CSU	14
2.4 První sněm strany CDU	15
2.5 První volby – <i>Die erste Bundestagswahl</i>	16
2.6 Druhé volby – <i>Die zweite Bundestagswahl</i>	17
2.7 Volby 2005	17
2.8 Die Düsseldorfer Leitsätze – první volební program strany	18
2.8.1 Ekonomika.....	18
2.8.2 Zemědělská politika.....	21
2.8.3 Sociální politika.....	22
2.8.4 Výstavba bydlení	23
2.9 Program roku 2007	23
2.9.1 Svoboda	24
2.9.2 Solidarita.....	24
2.9.3 Spravedlnost	25
2.9.4 Vývoj člověka.....	25
2.9.5 Občanská soudržnost	25
2.9.6 Dnešní doba	26

2.9.7	Demografie	27
2.9.8	Silné rodiny – lidská společnost	27
2.9.9	Vzdělaný a kulturní německý národ	29
2.9.10	Renovace sociální tržní ekonomiky v globalizovaném světě	31
2.9.11	Ochrana života	34
2.9.12	Aktivní občané, silný stát, světu otevřená země	35
2.9.13	Německá odpovědnost a vnímání zájmu	36
3	Konrád Adenauer	38
3.1	Biografie	38
3.2	Politická kariéra	40
3.2.1	Adenauer jako primátor Kolína	40
3.2.2	Politická doba 1945-1949	42
3.2.3	Adenauer kancléřem 1949-1963	44
3.2.4	Názory politiků na Konráda Adenauera	48
4	Angela Merkelová	50
4.1	Biografie	50
4.2	Politické působení	51
4.2.1	Působení ve straně CDU do roku 2005	51
4.2.2	Spolková kancléřka od roku 2005 - ?	53
	Závěr	60
	Seznam použitých informačních zdrojů	62
	Literatura	62
	Elektronické zdroje	62

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na významnou politickou stranu ve Spolkové republice Německo, kterou je Křesťanskodemokratická unie (oficiální název *Die Christlich Demokratische Union Deutschlands*). Zkráceně označována CDU. Stranu Křesťanských demokratů jsem si vybrala ze dvou důvodů. Prvním důvodem je nynější německá kancléřka Angela Merkelová (členka i dřívější předsedkyně strany), která je známou političkou ve světě, a jejíž rozhodnutí ovlivňují názory a postoje lidí. Druhým důvodem je mé studium německého jazyka, kterým se zabývám dlouhou dobu a německé reálie mne vždy bavily a zajímaly.

Cíl práce je přiblížit jednu z nejstarších a největších německých politických stran jak z historického, tak z dnešního pohledu. Práce sleduje počátky vzniku strany, ale i její dnešní rozložení, vedení a program. Dalším cílem je zhodnotit činnost a roli německých kancléřů a členů strany CDU Konráda Adenauera a Angely Merkelové, jejich význam jak pro stranu, tak Německo i Evropu.

Zdroje bakalářské práce jsou především německy psané knihy zaměřující se na tematiku politiky Spolkové republiky a jejích kancléřů. Důležitými tituly jsou především *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland* od Ulricha von Alemanna, *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland* od Karlheinz Nicolauße a *Konrad Adenauer Leben und Politik* od Marie-Luise Recker. Jako podklad slouží jak historický program tzv. *Düsseldorfer Leitsätze*, který je zpřístupněný na webových stránkách www.kas.de, tak i nynější program strany, který je k možnosti čerpání uveřejněn na jejích webových stránkách.

Metodologický postup je především překlad vybraných titulů, jejich analýza, popis a komparace významů dvou daných kancléřů.

První část práce bude zaměřena na politický systém v Německu, dále je práce zaměřena na Křesťanskou demokratickou unii. Bude představena nejen její historie, ale i bavorská strana CSU a mladí političtí nadšenci v rámci tzv. Junge Union. Pro komparaci dvou období, dřívější (doba Konráda Adenauera) a nynější budou představeny i programy strany z obou období. Těžištěm práce bude část věnována Konrádu Adenauerovi a Angele Merkelové.

U obou zmíněných představitelů strany je pozornost zaměřena nejprve na jejich biografii. U Konráda Adenauera je poté politická kariéra rozdělena do tří období – období, kdy působil jako primátor města Kolín nad Rýnem, druhé období patří době mezi léty 1945-1949, tedy době, kdy byl politicky aktivní, ale nebyl ani primátor města, ani kancléř. Jako poslední období je zvolena doba jeho kancléřské funkce 1949-1963.

Politická činnost Angely Merkelové je rozdělena do dvou období, jejichž mezník je rok 2005, kdy byla poprvé zvolena vůbec jako první žena spolkovou kancléřkou. Je sledována její politická role před rokem 2005, kdy působila např. jako ministryně pro ženy a mládež, a po roce 2005 působící jako kancléřka. Tuto funkci vykonává nejdéle z jejích předchůdců, proto se její jméno zapsalo neodmyslitelně jak do dějin Německa, tak do dějin světových.

1 Politický systém Německa

1.1 Základní informace

Německo (oficiální název *Spolková republika Německo; Die Bundesrepublik Deutschland*) je federativní parlamentní republika tvořena 16 spolkovými zeměmi, přičemž největší je Bavorsko a nejmenší Brémy. Tři ze spolkových zemí jsou tzv. Stadtstaaten, což znamená že jsou městy se statutem spolkových zemí. Jedná se o Hamburg, Brémy a hlavní město Berlín.

Parlament je jednokomorový, tvoří ho Bundestag (Spolkový sněm). Poslanci jsou voleni řádnými volbami lidem. Volební právo má v Německu každý občan starší 18 let, což je srovnatelné s naší republikou. Volební období ve Spolkovém sněmu je 4 roky a v dnešní době má 709 členů z důvodu převislých mandátů, v normální situaci bez těchto mandátů by Spolkový sněm měl 598 členů. V dnešní době vládne 19. Spolkový sněm, jemuž předsedá člen strany CDU Wolfgang Schäuble.

Vedle parlamentu působí ještě Bundesrat (Spolková rada). Její členové jsou zastupitelé jednotlivých spolkových zemí, počet členů je 69. Každá spolková země má přiřazený počet členů podle počtu obyvatelstva, nejvíce je 6 členů (Bavorsko) a nejméně 3 (Sársko).

Společně tvoří tyto dvě instituce tzv. Bundesversammlung a setkávají se každých pět let při volbě nového prezidenta, který vystupuje v čele státu jako jeho reprezentant. V dnešní době tuto funkci zastává Frank-Walter Steinmeier (člen strany SPD). Prezident nedisponuje mnoha pravomocemi, je to hlavní reprezentant státu navenek. Dále ještě podepisuje amnestie a zákony, podává návrhy na jmenování a odvolávání ministrů apod.

Výkonnou moc má vláda v čele s kancléřem, který je volen Spolkovým sněmem na 4 roky. V této práci se ale zaměřím na dva významné kancléře, na prvního poválečného Konráda Adenauera a nynější Angelu Merkelovou.

1.2 Politické strany

Poslední volby do Spolkového sněmu se konaly v roce 2017. Zvítězily CDU/CSU, druhý nejvyšší počet hlasů obdržela strana SPD. (Der Bundeswahlleiter , 2017) Tyto dvě strany

společně dominují v poválečné době ve vícestranickém systému Spolkové republiky Německo.

Strana SPD (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands*) je jednou z nejstarších německých stran. Její bohatá historie sahá do 19. století. Za založení strany lze považovat rok 1863, kdy byla založena *Allgemeine Deutsche Arbeiterverein*¹. Své dnešní jméno začala používat v roce 1891. (Niclauß, 2002, str. 60) Jedná se o stranu levicovou. Důležitým členem strany byl čtvrtý spolkový kancléř Willy Brandt (1913-1992). (SPD.de) V dnešních dnech má strana ve Spolkovém sněmu 152 křesel.

Poměrně novou stranou je strana AfD (*Alternative für Deutschland*). Byla založena v roce 2013 (Alternative für Deutschland, 2018) a oblibu si našla především ve spolkových zemích na území bývalé Německé demokratické republiky, nejvíce v Sasku. Její program je zaměřen především protievropsky. Vystupuje proti přijímání uprchlíků a proti islámu. Ve sněmu zabírá 89 křesel.

Čtvrtou stranou ve Spolkovém sněmu s celkovým počtem 80 křesel je strana FDP (*Freie Demokratische Partei*). Jedná se o stranu liberální, která byla založena v roce 1948. (Niclauß, 2002 str. 117) Ke svým cílům řadí: „nejlepší světové vzdělání pro každého, nekomplikovaný stát, politika, která umí počítat, svoboda a lidská práva, sebeurčení v každé životní situaci a úspěchy skrz vlastní úsilí.“ (FDP - Freie Demokraten)

Strana Die Linke obdržela ve Sněmu 69 křesel. Tato levicová strana je také poměrně nová, byla založena v roce 2007 sloučením strany PDS (*Partei des demokratischen Sozialismus*) a strany WASG (*Arbeit und soziale Gerechtigkeit – Die Wahlalternative*). Charakterizuje se: „Bojujeme za společnost, ve které nebude muset žádné dítě vyrůst v chudobě, ve které budou všichni lidé žít ve svobodě, vážnosti a sociální jistotě, a ve které mohou být společenské podmínky vytvářeny demokraticky.“ (Die Linke)

S počtem 67 křesel zasedají Die Grünen/Bündnis 90. Jedná se o politickou stranu, která byla v roce 1993 vytvořena spojením dvou jiných stran – Bündnis 90 a Die Grünen. Jak již název napovídá, jejich hlavním politickým bodem je ekologie a ochrana životního prostředí. Tato

---

¹ Překlad: „Všeobecné německé dělnické sdružení.“

témata jsou dnes velmi diskutovaná, proto obliba této strany roste. Hlásí se k heslu: „Pro ekologii, spravedlnost a demokracii.“ (Grüne)

Mimo tyto výše zmíněné strany zasedá ve Sněmu ještě 6 členů, kteří jsou nezávislí a nejsou tak členy žádné politické strany.

2 Politická strana CDU

2.1 Základní informace

„Křesťanská demokratická unie Německa je stranou stojící ve středu. Obrací se na všechny lidi ve všech vrstvách a skupinách naší země. Naše politika se opírá o křesťanské porozumění člověku a jeho odpovědnost k Bohu.“² (CDU, 2007, str. 4)

Politická strana CDU byla založena 25. června 1945. (Alemann, 2003, str. 46) Tvoří koalici se stranou CSU působící v největší spolkové zemi Bavorsku.

Původně strana vycházela z tzv. Zentrumspartei. Strana *Zentrum* se stala první lidovou stranou v Německu, byla založena v roce 1870. „Byla stranou pro pracovníky, řemeslníky, střední vrstvu a podnikatele, šlechtu, byrokraty a duchovenstvo – když byli katolíky.“³ (Alemann, 2003, str. 27) Později se tato heterogenita a rozmanitost členů strany stala jejím hlavním problémem. Přesto Robert Hoffmann ve své knize⁴ napsal, že i přes tento problém se *Zentrum* podařila pozoruhodná stabilita strany a výsledky voleb. (Alemann, 2003, str. 29)

CDU obsahuje elementy jak liberální, tak sociální. Při založení byly důležité křesťanské tradice vyplývající právě z *Zentrumslinie*. Katolický element byl ve straně udržen do šedesátých let pod vlivem prvního poválečného kancléře Konráda Adenauera.

Mezi létem roku 1945 a jarem roku dalšího se vytvořily rozdíly mezi zakládajícími kruhy strany v jednotlivých zónách a regionech. Například v jižním Německu vytvořili ve městěčku Karlsruhe *Christlich-Demokratische Partei*, ve Freiburgu *Badische Christlich-Soziale Volkspartei*. Na severu zase podporovali zakladatele protestanských, konzervativních a liberálních sil. V oblasti Rýna byla 17. června 1945 založena *Christlich-Demokratische Volkspartei*. Nejdříve se předpokládalo, že to bude strana založena na sběru křesťanských a socialistických sil. Nakonec se používalo „Sozialismus aus christlicher Verantwortung“⁵ (Alemann, 2003, str. 48)

---

² Originál: „Die Christlich Demokratische Union Deutschlands ist die Volkspartei in der Mitte. Sie wendet sich an alle Menschen in allen Schichten und Gruppen unseres Landes. Unsere Politik beruht auf dem christlichen Verständnis vom Menschen und seiner Verantwortung vor Gott.“

³ Originál: „Sie war für Arbeiter, Handwerker, Mittelstand und Unternehmer, Adelige, Bürokratie und Klerus die Partei der Wahl – wenn man katholisch war.“

⁴ *Geschichte der deutschen Parteien. Von der Kaiserzeit bis zur Gegenwart*, str. 108

⁵ Překlad: „Socialismus z křesťanské odpovědnosti“

Vzniklo několik lokálních sdružení. Nejdůležitější bylo v Berlíně, kde vzniklo nadřazené sdružení, které bylo známé jako „Reichsleitung“. Tam se na založení CDU podílelo mnoho významných osobností z různých politických táborů a krajů. Právě Berličané přišli s nápadem Unie. Během těchto momentů v půli června roku 1945 se poprvé ustanovil název Christlich-Demokratische Union Deutschlands. (Nielauf, 2002, str. 80)

Mezitím v Kolíně nad Rýnem (v britské okupační zóně) vzrostla CDU z kruhu dřívějších členů *Zentrumspartei*, který v květnu roku 1945 založil úředník strany *Zentrum* Leo Schwing. 1. července byl zveřejněn návrh programu tzv. *Kölner Leitsätze*, který obsahoval ideály křesťansko-socialistické. Podařilo se upevnit křesťansko-demokratické hnutí na lokální a regionální úrovni ve všech čtyřech okupačních zónách. Tudiž dále bylo zapotřebí dostat se do podvědomí v rámci celého Německa a pokusit se vytvořit společné politické vědomí. (Recker, 2010, stránky 32 - 33)

Jedním důležitým dokumentem strany CDU je *Ahlener Programm*, který byl sestaven v počátcích vzniku strany a to v únoru roku 1947. Jak již název napovídá, byl sepsán v malém městečku Ahlen ve Vestfálsku. (Alemann, 2003, str. 49) *Ahlener Programm* byl hospodářsko-sociální soupis a nesl rukopis Adenauera. „Zaručoval bytí a svobodu člověka jako centrální socio-etnický orientační bod strany“⁶. (Recker, 2010, str. 34) V roce 1949 byly sepsány tzv. *Die Düsseldorfer Leitsätze*, které jsou druhým důležitým dokumentem, který sloužil jako program pro první volby do Sněmu.

Mezi významné členy strany CDU patří společně s Konrádem Adenauerem např. Helmuth Kohl. Ten byl nejen představitelem strany, ale také šestý spolkový kancléř. Svou funkci vykonával v době, která je pro Německo velmi důležitá, totiž v době znovusjednocení, které bylo dokončeno 3. října 1990. Další významnou dlouholetou předsedkyní byla Angela Merkelová, která v dnešní době již 15 let působí jako kancléřka.

Od roku 2018 je předsedkyní strany Annegret Kramp-Karrenbauerová, generálním sekretářem Paul Ziemiak. Oba tyto přední členové strany působí spolu s dalšími členy strany v Konrad-Adenauer Haus, který sídlí v Berlíně. (CDU, Konrad-Adenauer-Haus)

---

⁶ Originál: „... die Gewährleistung von Würde und Freiheit des Menschen als zentralen sozialetnischen Orientierungspunkt der Partei...“

2.2 Die Junge Union

K německé politické sféře patří neodmyslitelně tzv. *Junge Union* neboli v doslovném překladu „mladá unie“. Jedná se o „největší politickou mládežnickou organizaci v Evropě a zároveň o největší demokraticko-politickou mládežnickou organizaci ve světě“⁷. (Junge Union) Udávají, že „až 110 000 mladých lidí najde u nich politický domov“⁸. (Junge Union)

Die Junge Union (zkráceně se používá pouze JU) je součástí tzv. *Unionsfamilie*, je tedy jasné, že vyznává stejné křesťansko-demokratické přesvědčení a cíle jako CDU/CSU. Považuje se za jakýsi „hnací motor jak v personální, tak v obsahové obnově v unijních stranách a to na všech úrovních tj. od komunální politiky, přes zemskou a spolkovou politiku až k politice evropské“⁹. Své členy má „mladá unie“ v komunálních parlamentech, ve spolkovém sněmu i v Evropském parlamentu. V rámci frakce CDU/CSU tvoří tzv. *Junge Gruppe*. (Junge Union)

2.3 Die CSU

V největší spolkové Zemi, v Bavorsku, působí samostatná Křesťansko-sociální unie Bavorska, zkráceně CSU. Společně s CDU tvoří koalici CDU/CSU, tzv. Unii.

Tato politická strana byla založena v roce 1945 v tamějším hlavním městě Mnichov jako „vorbereitende Ausschuss der Christlich-Sozialen Union München.“¹⁰ (Niclauß, 2002, str. 97) Předsedou strany byl Josef Müller. Dalšími členy byl Fritz Schäfer a Alois Hundhammer, kteří stáli u zrodu strany. Vystupovali proti poválečnému sjednocování a svou spolkovou zemi chtěli ochránit nejen vlastenecky, ale i křesťansky. Müller usiloval o stranu se všemi náboženstvími a třídami, zatímco tzv. „Altbayern“ chtěli CSU považovat jako obnovenou stranu BVP (*Die Bayerische Volkspartei*), která byla v dobách Výmarské republiky považována za druhou „Zentrumspartei“ (Niclauß, 2002, str. 97)

---

⁷ Originál: „Die Junge Union ist damit die größte politische Jugendorganisation Europas und die größte demokratische Jugendorganisation der Welt.“

⁸ Originál: „Rund 110.000 junge Menschen finden in der JUNGEN UNION ihre politische Heimat.“

⁹ Originál: „... Kraftvollen Motor einer ständigen personellen und inhaltlichen Erneuerung in den Unionsparteien, und zwar auf allen politischen Ebenen, von den Kommunalpolitik, über die Landes- und Bundespolitik bis hin zur Europapolitik.“

¹⁰ Překlad: „Rozšířený výbor křesťansko-sociální unie Mnichova“

2.4 První sněm strany CDU

Ve dnech 20.-22.října roku 1950 se konal první sjednocující sněm strany, tzv. *der erste Parteitag*. Do té doby strana nebyla jednotná a působila pouze v menších kruzích v rámci spolkových zemí. Při volbách v roce 1949 vytvořila pouze centrální volební výbor, aby mohla kandidovat do Spolkového sněmu. Jakousi vedoucí úlohu do té doby měla berlínská část a kolínská část. Ve Frankfurtu nad Mohanem byl zřízen výbor, který zajišťoval výměnu informací mezi jednotlivými částmi ve spolkových zemích. Nutno zmínit, že Goslarský sněm neměl úlohu pouze sjednocující, ale bylo na něm domluveno i založení dolnosaské CDU. (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“)

První sněm se konal v městečku Goslar, které bylo součástí britské okupační zóny. Sjelo se celkem 386 delegátů a 600 hostů. Rozhodlo se o tom, že právě Konrád Adenauer bude prvním předsedou strany. Jednání bylo vedeno pod heslem „Jednota a pravda a svoboda“¹¹. *Der erste Bundesparteitag* se konal v místním Odeonově divadle. Sněm zahájil předseda nové dolnosaské CDU Adolf Cillien, který „uvítal delegáty, hosty a zástupce různých křesťanskodemokratických stran z Holandska, Belgie, Lucemburska, Francie, Itálie, Švýcarska, Rakouska a také stranické přátelé z bavorské CSU.“¹² (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“)

Po přivítání se slova ujal Konrád Adenauer, který hovořil o tématu „postavení Německa a jeho úlohy ve světě“¹³. (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“) Kancelář uvedl, že „úkolem Německa je objasnit lidstvu, co se děje za železnou oponou. Jedinou cestou, jak zajistit mír, je zesílit Západ, aby mohl rovnoprávně jednat se Sovětským svazem.“¹⁴ (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“) Druhý den sněmu začal přednesem Konráda Adenauera o novém stranickém statutu, který byl následně odhlasován. Během

---

¹¹ Originál: „Einigkeit und Recht und Freiheit“

¹² Originál: „Er begrüßte die Delegierten und Gäste sowie die Vertreter verschiedener christdemokratischer Parteien aus den Niederlanden, Belgien, Luxemburg, Frankreich, Italien, der Schweiz und Österreich sowie die Parteifreunde der CSU aus Bayern.“

¹³ Originál: „Deutschlands Stellung und Aufgabe in der Welt.“

¹⁴ Originál: „es sei seine Aufgabe, die Menschheit darüber aufzuklären, was jenseits des Eisernen Vorhangs vor sich gehe. Der einzige Weg, den Frieden zu sichern, sei den Westen stark zu machen, um mit der Sowjetunion auf Augenhöhe verhandeln zu können.“

sněmu proběhly nejen volby předsedy strany, kterým se stal Adenauer, ale také volby zástupců, kterými byli zvoleni Friedrich Holzapfel a Jakob Kaiser. Volba ostatních členů proběhla ve stejný den při schůzi tzv. *Bundesparteiausschuss*. (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“)

Dále se diskutovalo například o základních ustanoveních strany. Při své řeči varoval profesor Hans Erich Stier před nebezpečím komunismu. CDU se přiklonilo k demokracii a křesťanství. V odpoledních hodinách se diskutovalo také o *Die Junge Union*, kdy se slova ujal předseda této organizace Josef Hermann Dufhues. Vzhledem ke zkušenostem z období nacismu byli členové zprvu nedůvěřiví ke státu a politickým stranám. Změnu tohoto postavení měl zajistit lidský návrat ke křesťanství a rovnost mezi politickými stranami. Předseda frakce Unie ve Spolkovém sněmu Heinrich von Brentano na své kolegy naléhal, aby se strana snažila především zajistit dobré postavení v Evropě a porozumění s Francií. (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“)

Předmětem jednání byla mimo jiné ekonomická otázka, kdy Ludwig Erhard hovořil o sociální tržní ekonomice, a otázka sociálního postavení strany. Josef Gockeln, prezident zemského sněmu pro Severní Porýní-Vestfálsko, uvedl, že „křesťanství a svoboda tvoří nerozlučitelnou jednotu. Proto je úkolem CDU, zajistit svobodu jak ve státním, tak v sociálním pořádku.“¹⁵ (Grau, 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“)

2.5 První volby – *Die erste Bundestagswahl*

Ještě před sněmem v Goslaru se konaly v Německu první volby do Spolkového sněmu. Stalo se tak 14. srpna 1949 (Alemann, 2003, str. 52). Jednalo se o první svobodné volby v Německu od roku 1932. K těmto volbám měla CDU vytvořený jeden centrální volební výbor, jelikož jak je psáno výše, k formálnímu založení strany došlo až o rok později.

---

¹⁵ Originál: „Christentum und Freiheit bildeten eine unauflösbar Einheit. Aufgabe der CDU sei es deshalb, in der Staats- und Sozialordnung die Freiheit zu sichern.“

Heslo na plakátu propagující CDU a Konráda Adenauera u voleb znělo: „S Adenauerem za mír, svobodu a jednotu Německa, proto CDU.“¹⁶ (Hospes & Klegraf)

Celkový počet voličů byl vysoký. Volilo téměř 78,5% občanů. Volby vyhrála CDU/CSU s 31% všech hlasů. Obsadili tak 139 mandátů. Hned v závěsu na druhém místě skončila SPD s 29,2 hlasy, která tak obsadila 131 mandátů. CDU/CSU vytvořilo malou koalici společně s FDP (*Die Freie Demokratische Partei – svobodní demokraté*) a DP (*Deutsche Partei – Německá strana*). (Alemann, 2003, str. 52)

Den 15. září 1949 se stal pro Adenauera výjimečným, a to proto, že zasedl nově zvolený Spolkový sněm a on byl jmenován prvním německým kancléřem. (Hospes & Klegraf)

2.6 Druhé volby – *Die zweite Bundestagswahl*

Po čtyřech letech se konaly druhé volby. Tentokrát 6. září 1953. Účast byla vyšší než na prvních, k těmto volbám přišlo 86% voličů. (Alemann, 2003, str. 52)

Nejvíce hlasů (45,2%) získala znovu Unie a získala tak 243 mandátů. V těsném závěsu ji znovu následovala SPD s 28,8% hlasů a nově získanými 151 mandáty. Pro FDP (*Freie Demokratische Partei*) hlasovalo 9,5% občanů a straně tak bylo přiřazeno 48 mandátů. BHE (*Block der Heimervertriebenen uund Entrechteten*) volilo 5,9% občanů, mandátů obdržela 27. Strana DP (*Deutsche Partei*) byla volena 3,3% občanů, mandátů tak měla 15. Poslední 3 mandáty obdržela *Zentrumspartei* (Alemann, 2003, str. 52). V porovnání s prvními volbami lze vidět, že nejvíce v oblibě posílila právě Unie, která obdržela o celých 104 mandátů více.

2.7 Volby 2005

Jelikož je těžištěm této práce role a politická činnost Konráda Adenauera a Angely Merkelové, je nutno zmínit i volby, které vedly ke zvolení Angely Merkelové kancléřkou. Tyto volby se konaly 18. září roku 2005 a byl v nich volen 16. Spolkový sněm.

Volební účast byla 77,7%. Vítězná strana nebyla vůbec jednoznačná. Unie CDU/CSU získala 35,2% hlasů, obdržela tak 226 mandátů. Tentokrát byla rivalitní strana SPD opravdu v těsném závěsu, volilo ji 34,2% voličů a mandátů získala jen o 4 méně než Unie. Třetí

---

¹⁶ Originál: „Mit Adenauer für den Frieden, die Freiheit und die Einheit Deutschlands darum CDU.“

nejvíce úspěšnou stranou byla FDP s 9,8% hlasů a 61 mandáty. Čtvrtou stranu PDS (*Partei des Demokratischen Sozialismus*)¹⁷ volilo 8,7% občanů, mandátů dostala 54. Stranu Grüne si vybralo 8,1% voličů, mandátů obdržela 51. (Der Bundeswahlleiter)

Angela Merkelová se 22. listopadu roku 2005 stala kancléřkou Spolkové republiky Německo. Ve své funkci je úspěšná již skoro 15let.

2.8 Die Düsseldorfer Leitsätze – první volební program strany

Základem každé politické strany je její program, dle kterého se řídí ve svých rozhodnutích a dle kterých se pro danou stranu rozhodují i voliči. Jak již bylo řečeno výše (viz kapitola 2.1. Základní informace), *Die Düsseldorfer Leitsätze* je dokument, který byl sepsán 15.července roku 1949 před prvními volbami do Spolkového sněmu a posloužil tak jako první volební program. „Jedná se o nové pojetí a další organizační rozvoj Ahlener Programm.“ (Konrad-Adenauer-Stiftung)

„Především jsou uznány vlastnické a společensko-politické zásady Ahlenerova programu, avšak jsou doplněny a dál rozvedeny podle stránky tržního hospodářství.“¹⁸ (CDU, 1949, str. 26)

2.8.1 Ekonomika

Otázka ohledně hospodářské politiky má v tomto programu jasnou odpověď. Nejlepší formou je sociální tržní ekonomika, která přináší nejen sociální spravedlnost, ale i hospodářský užitek. „Tohoto pořádku bude dosaženo na základě svobody a spojení výkonnostní soutěže která je založena na férovém jednání a rovných šancí, a nezávislé monopolní kontroly.“¹⁹ (CDU, 1949, str. 26) Je také uvedeno, že tato forma hospodářské ekonomiky stojí proti plánované ekonomice, kterou strana CDU odmítá a dodává, že tento typ ekonomiky okrádá lidi o jejich ekonomické sebeurčení a svobodu. „Místo svobodného

---

¹⁷ Tato strana se v roce 2007 spojila se stranou WASG (*Arbeit und soziale Gerechtigkeit – Die Wahlalternative*) a vytvořili spolu dnešní stranu Die Linke.

¹⁸ Originál: „Die vorwiegend eigentumsrechtlichen und gesellschaftspolitischen Grundsätze des Ahlener Programms werden anerkannt, jedoch nach der marktwirtschaftlichen Seite hin ergänzt und fortentwickelt.“

¹⁹ Originál (volně přeloženo): „Diese Ordnung wird geschaffen durch Freiheit und Bindung, die in der ‚sozialer Marktwirtschaft‘ durch echten Leistungswettbewerb und unabhängige Monopolkontrolle zum Ausdruck kommen.“

uspořádání vzniká s jistotou diktatura nebo chaos.“²⁰ (CDU, 1949, str. 30). Tyto dva typy ekonomiky porovnávají i na základě příkladu s chudobou: „plánovaná ekonomika bude chudobu spravedlivě vést a rozdělovat, tržní ekonomika chudobu překoná díky výkonnostní soutěži všech vrstev.“²¹ (CDU, 1949, str. 30)

Sociální tržní ekonomika se zřídá plánované produkce či pracovní síly, podporuje však plánovité ovlivňování komplexní hospodářské politiky ucelenými prostředky tak, aby byla adaptovatelná na trh. Hospodářská politika je vedena na základě kombinace peněžní a kreditové, obchodní a celní, daňové, investiční a sociální politiky s jinými důležitými prostředky tak, aby byl zajištěn blahobyt celého obyvatelstva. (CDU, 1949, str. 26) Státu tak zůstávají úlohy jako tvorba a střežení zákona, podpora výkonnostní soutěže a organizace finančnictví.

K uskutečnění sociální tržní ekonomiky je sepsáno několik bodů (výběrem) (CDU, 1949, str. 27 + 28):

- Výkonnostní soutěž je právně zajištěna. Monopolní kontrola a nositelé této ekonomiky jsou institucionálně ukotveni.
- Usilujeme o právní prostředky k prohloubení pravé odpovědnosti v hospodářství. Hlavní zřetel je dán na konkurenční právo a obchodní dohled.
- Je důležitý centrální dohled nad finančnictvím kvůli ochraně měny tak, aby nebyla poškozena funkce trhu.
- V zájmu německé soutěžní schopnosti na světovém trhu usilujeme o snížení německé cenové hladiny. Tím bude zároveň dosaženo i zvýšení reálného příjmu.
- Technika a věda jsou důrazně požadovány. Obstarají nové pracovní příležitosti a potřeby. Sniží výrobní náklady, zdvojnásobí a zlevní produkci a zvýší reálný příjem.
- Sociální tržní ekonomika zahrnuje svobodnou volbu povolání, svobodu ve výběru místa pro žití, živnostenskou volnost a volný pohyb. Ve výkonu řemesla je nutné mít osvědčení o kvalifikaci. „Svobodná řemesla jsou důležitými členy života lidu

---

²⁰ Originál: „Statt einer freiheitlichen Ordnung entsteht mit zwingender Folgerichtigkeit die Diktatur oder das Chaos.“

²¹ Originál: „Die Planwirtschaft will die Armut gerecht verwalten und verteilen, die Marktwirtschaft will durch den Leistungswettbewerb auf allen Stufen die Armut überwinden.“

a je nutné, aby mohla být rozvíjena plně a svobodně v oblasti jak hospodářské, tak sociální.“²² (CDU, 1949, str. 34)

- Sociální tržní ekonomika podporuje soukromé vlastnictví. Vedle velkého rozšíření soukromého vlastnictví podporuje strana v rámci průmyslu i podnikatelské formy společného vlastnictví.
- Požadovaná je rozsáhlá daňová reforma včetně přestavby platných daňových tarifů ve všech úrovních a zjednodušení celkového daňového aparátu. „Reforma musí především podněcovat ke spoření a k umožnění tvorby kapitálu.“²³ (CDU, 1949, str. 36)
- Je důležité zajistit efektivní ochranu před hospodářskými krizemi a masové nezaměstnanosti takovými prostředky jako například konstruktivní měnovou politikou a investiční politikou veřejnosti. „Hospodářské krize nejsou přírodní události, ale následky špatných ekonomických rozhodnutí a činů v podnikání, živnostech a v hospodářské politice.“²⁴ (CDU, 1949, str. 36)
- Je vyžadována vnější politika a dodržování Marshallova plánu²⁵. CDU tehdy velmi záleželo na mezinárodní pomoci a výměně zboží, strana je za tuto hospodářskou pomoc vděčná. Marshallův plán přispěl k umožnění nezbytných investic, pomohl ke vzájemné komunikaci mezi státy a díky ekonomickému propletení bylo dosaženo zvýšení výkonu zemí. CDU považovalo za důležité, aby se Německo stalo rovnocenným partnerem v celkové struktuře evropských národních hospodářství. (CDU, 1949, str. 37)
- „Sociální tržní ekonomika může být uskutečněna, pokud bude mít rozdělenou důvěru v lidu tzn. pokud podnikatelé, pracující, úředníci a spotřebitel se budou aktivně podílet na jejím realizování.“²⁶ (CDU, 1949, str. 27 + 28) „Ekonomika, která je volná a sociální. Ekonomika, která pracovníkům a úředníkům plně zajistí příjem, který jim

---

²² Originál (volně přeloženo): Die freien Berufe sind wichtige Glieder im Leben des Volkes und müssen sich daher im Rahmen der Wirtschafts- und Sozialordnung nach eigenen Kräften frei und voll entfalten können.“

²³ Originál: „Die Reform muss vor allem den Sparwillen anregen und die Kapitalbildung ermöglichen.“

²⁴ Originál: „Wirtschaftskrisen sind keine Naturereignisse sondern Folgen falscher wirtschaftlicher Entschlüsse und Handlungen in Betrieben, Gewerbe und in der Wirtschaftspolitik.“

²⁵ Marshallův plán byla hospodářská pomoc Spojených států amerických Evropě po druhé světové válce.

²⁶ Originál: „Die „soziale Marktwirtschaft“ kann nur verwirklicht werden, wenn sie das Vertrauen aller Schichten des Volkes besitzt, d.h. wenn Unternehmer, Arbeiter, Angestellte und Verbraucher aktiv an ihrer Durchführung beteiligt werden.“

odpovídá. Ekonomika otevírající možnost svobodné volby zaměstnání, které pracovníkům nejen obstará svobodu a možnost koupit si to, co si přejí, ale také poskytne šanci na povýšení.“²⁷ (CDU, 1949, str. 38)

Další část je věnována roku 1948. Jeho první polovina byla stále ještě hospodářsky poznamenaná válkou. Byl boj o zboží, jelikož lidé se stále báli hladu. Ve velkém měřítku zasáhla i korupce. 20. června toho roku byl zaznamenán obrat a proběhla měnová reforma. Hospodářská politika strany CDU vedla ke změně daného stavu – pracovní nasazení lidí se zvýšilo, průmyslová produkce rapidně vzrostla a dosáhla dokonce svého zdvojnásobení, obchody se plnily a celý lid se probudil z letargie. CDU říká, že obrat nebyl způsoben měnovou reformou, ale uzákoněním tržní ekonomiky. (CDU, 1949, str. 28)

Je důležité, aby se zákon zabýval v rámci soutěže kontrolou jednotlivých podniků mezi sebou. CDU zde uvádí, že chce mimořádnou pozornost a péči věnovat malým a středně velkým společnostem či podnikům. (CDU, 1949, str. 32)

2.8.2 Zemědělská politika

Zemědělství je velmi důležitou částí celkového hospodářství země. V té době dokázala západní část země vyprodukovat pouze polovinu potravin, kterých bylo třeba. Další půlku musela dovážet a to ovšem působilo negativně na obchodní bilanci země. „..., že do roku 1953 nebo možná déle může být lidský důstojný standart ve stravování udržován pouze díky pomoci vítězných mocností.“²⁸ (CDU, 1949, str. 39)

Bylo nutné přepracovat zásobování a produkci potravin (CDU, 1949, str. 39):

- Neměly se kupovat v zahraničí ty potraviny, které mohly být produkovány v Německu
- Tuzemská nabídka má být nabízena na trhu
- Pro tuzemské produkty a potraviny se určily stabilní ceny, které se podobaly cenám na zahraniční úrovni, a výrobní náklady podniků budou pokryty

---

²⁷ Originál (volně přeloženo): „Eine Wirtschaft, die zugleich frei und sozial ist, eine Wirtschaft, die den Arbeitern und Angestellten das Einkommen, das ihrer Leistung entspricht, voll sichert, die ihnen die freie Wahl des Arbeitsplatzes und des Berufes öffnet, die ihnen Freiheit verschafft, mit ihrem Einkommen zu kaufen, was sie wünschen, und die ihnen vor allem die Chance des Aufstieges bietet.“

²⁸ Originál: „..., dass bis zum Jahre 1953 und vielleicht noch länger ein menschenwürdiger Standard in der Ernährung nur mit Hilfe der Siegermächte gehalten werden kann.“

Hlavním a nejdůležitějším faktorem při zvyšování kvality zemědělství je člověk důvěřující v domovskou tradici, který vybuduje takové školy, které zajistí nejlepší výkon. Zároveň je také důležité zmínit, že zvýšení produkce je uskutečnitelné pouze tehdy, pokud budou mít zemědělství pracovníci a podnikatelé k dispozici úspory na nové investice. (CDU, 1949, str. 40)

2.8.3 Sociální politika

*„V povědomí křesťanské odpovědnosti se CDU vyznává ke společenskému novému uspořádání na základech sociální spravedlnosti, všeobecné povinné svobody a skutečné lidské důstojnosti.“*²⁹ (CDU, 1949, str. 40)

Nejdůležitějším státním i společenským uspořádáním je rodina, jejíž práva a povinnosti musí být prohloubeny a právně chráněny. Je nutné chránit přirozená práva a svobodu jak všech jednotlivců, tak společenských skupin. (CDU, 1949, str. 40)

Jednotlivé požadavky, které jsou sledovány stranou CDU (výběrem) (CDU, 1949, str. 41 + 42):

- Každý člověk má přirozené právo pracovat. Obzvláště zaměstnání žen má velký význam. Zároveň jim ale nesmí být připsána taková práce, která je v rozporu s jejich důstojností.
- Výběr povolání musí být svobodný. Kariérové poradenství má pomáhat mladistvým při výběru jejich budoucího povolání. Pracovní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným musí být založen na vzájemné věrnosti. Pokud se občan dostane do nezaviněné nezaměstnanosti, měl by být ochráněn před ekonomickou krizí.
- Patřičné finanční ohodnocení musí být vyměřeno na základě pracovního výkonu a musí zajistit důstojné žití jedince i jeho rodiny. Při stejném výkonu a práci musí být vyplacena stejná mzda bez ohledu na pohlaví.
- Pracovní čas, tzn. zaměstnavatel musí poskytnou zaměstnanci čas na odpočinek, kulturní vyžití a dovolenou. Musí poskytovat pauzy. Neděle a svátky jsou volné dny.

---

²⁹ Originál: „Im Bewusstsein christlicher Verantwortung bekennt sich die CDU zu einer gesellschaftlichen Neuordnung auf der Grundlage sozialer Gerechtigkeit, gemeinschaftsverpflichtender Freiheit und echten Menschenwürde.“

- Ochrana práce, mladistvých a žen, tzn. právně je ochráněno zneužití pracovní síly mládeže a je nutno se zabývat ochranou a výchovou ohrožených mladistvých.
- Zaopatření válečných obětí, tzn. je nutné zaopatřit válečné vdovy, rodiče vojáků a sirotky.
- Začlenění těch, co opustili domov, tzn. je nutnou povinností, aby se společnost podílela na společenském i hospodářském začlenění těchto lidí.
- Mezinárodní sociální politika, která vylepšuje vztahy mezi obyvateli zemí

2.8.4 Výstavba bydlení

Strana si byla vědoma toho, že obyvatelé země byli ohroženi bytovou nouzí, a proto „v deseti letech musí být nejnaléhavější bytová nouze odstraněna.“³⁰ (CDU, 1949, str. 44)

Dle CDU bylo důležité, aby nejprve byly buďto nově vystaveny nebo zrekonstruovány malé byty pro širokou veřejnost se sociálním nájemným. Kvůli snížení měny nebyl v soukromém sektoru dostatek kapitálu, proto bylo potřeba, aby kapitál byl vzat z veřejného sektoru, z pojišťoven a spořitelen. Tyto prostředky z veřejného sektoru měly být použity pro předběžné financování malých bytových výstaveb. Vyřešení otázky bytové nouze bylo klíčové jak pro stát, tak pro znovunastolení důstojných životních podmínek. (CDU, 1949, str. 46)

2.9 Program roku 2007

CDU se nyní opírá o program, který byl sepsán na 21. sněmu strany (*21. Parteitag*) ve dnech 3.-4. prosince roku 2007 v Hannoveru. Nazývá se: *Freiheit und Sicherheit. Grundsätze für Deutschland*³¹. Jsou v něm obsažena témata, které jsou pro stranu prioritou. „Má obsahově spravovat CDU na příštích 15 let.“³² (CDU)

„Naše etnická přesvědčení a bohaté zkušenosti nám dávají sílu a politický rozum k vedení Spolkové republiky Německo v duchu svobody, spravedlnosti, jistoty a k utvoření

³⁰ Originál: „In 10 Jahren muss die dringlichste Wohnungsnot behoben sein.“

³¹ Překlad: „Svoboda a jistota. Zásady pro Německo.“

³² Originál: „Es soll die CDU für die nächsten 15 Jahre inhaltlich ausrichten.“

příležitosti pro každého člověka. Na těchto základech jednáme společně s občankami a občany v naší zemi pro lepší budoucnost.“³³ (CDU , 2007, str. 3)

První část je věnována tématu, co je vůbec strana CDU. Hlásí se ke středové linii mezi stranami a byla založena občany, kteří chtěli po ne příliš úspěšné historii (např. Výmarská republika či nacismus) zajistit lepší budoucnost své zemi tím, že založili lidovou stranu, která byla křesťansky orientovaná. Označuje se jako „strana německého sjednocení“ a prohlašuje, že k její identitě patří svobodné revoluce z roku 1989, díky kterým byla zrušena komunistická diktatura v tehdejší Německé demokratické republice. (CDU , 2007, str. 11)

Jak je již patrné z názvu strany, hlásí se ke křesťanské tradici, ale zároveň vedle křesťanství uznává i všechna ostatní náboženství. Na člověka nahlíží jako na obraz Boží a nikoho nediskriminuje. Každá osoba je důležitá a není rozhodující její barva pleti, pohlaví, věk ani náboženské nebo politické přesvědčení. (CDU , 2007, str. 6)

2.9.1 Svoboda

Základní lidské hodnoty jsou svoboda, solidarita a spravedlnost. Pojmu svoboda rozumí jako schopnost se rozumně rozhodovat, jednat a vést svůj život dle svých představ a přání. Svoboda občana má být zajištěna nejen v politickém rozhodování, ale také v rodinném i pracovním světě a v sousedství. Společenský život ve státě funguje na základě principu subsidiarity, tzn. úkol občana je zabývat se záležitostmi, které on sám může vyřešit, vše ostatní, co sám občan zvládnout nedokáže, má za úkol stát. (CDU , 2007, str. 7)

2.9.2 Solidarita

Druhým důležitým pojmem je solidarita a solidární jednání, které umožňuje občanům vést důstojný život. Solidarita musí být především zajištěna těm lidem, kteří nejsou schopni dlouhodobě svobodně žít. Základními formami solidarity jsou pomoc a zabezpečení v bezprostřední blízkosti daného člověka: tzn. rodina, přátelé a osobní život. Kde nestačí síly jednotlivců, musí zasáhnout společnost a stát. (CDU , 2007, str. 8)

---

³³ Originál: „Unsere ethischen Überzeugungen und unsere reiche Erfahrung geben uns die Kraft und die politische Vernunft, um die Bundesrepublik Deutschland im Geiste der Freiheit, der Gerechtigkeit, der Sicherheit und als Chance für alle Menschen zu gestalten.“

2.9.3 Spravedlnost

Základem spravedlnosti je stejnost všech lidí v jejich svobodě a důstojnosti tak, jak jim bylo dáno od Boha. Ve spravedlivém státě představuje spravedlnost stejná práva pro všechny. Právo chrání před násilím a také zajišťuje svobodu i pro slabší. Pro CDU je důležité, aby každý člověk mohl své životní příležitosti přijímat svobodně a zodpovědně. Chce umožnit stejné šance pro všechny. Zároveň si je strana vědoma, že stoprocentní spravedlnost není možná a cítí se zavázané k sociálně slabším. (CDU , 2007, str. 9 + 10)

2.9.4 Vývoj člověka

CDU si přeje zesílit význam manželství a rodiny jako základu společnosti. Důrazně prosazuje děti milující rodinnou společnost. Zároveň ví, že aby jedinec mohl dbát svých občanských povinností, musí k tomu být vychován a vzdělán, proto si přeje vylepšit nabídky vzdělání, aby si každý mohl vybrat pro sebe tu nejlepší možnost rozvoje svého nadání. Vedle vzdělání je dalším prvkem rozvoje zaměstnání. Křesťanští demokraté usilují o nulovou nezaměstnanost. Tržní ekonomika umožňuje volnou soutěž a strana je přesvědčena, že právě tato soutěž posiluje v lidech snahu ukázat své nejlepší schopnosti. Strana také vyzdvihuje rovnoprávné postavení mužů a žen v zaměstnání, tzn. stejné platové podmínky, stejné příležitosti pro povýšení a požaduje lepší syntézu rodinného a pracovního života. (CDU , 2007, str. 11)

2.9.5 Občanská soudržnost

Křesťanští demokraté usilují o společnost, ve které budou všichni spolupracovat a stát jeden při druhém, tzn. „mladí za staré a staří za mladé, silní za slabé a slabí za silné“³⁴ (CDU , 2007, str. 12). Soudržnost německé společnosti má základ v její národní jednotě – jeden společný jazyk, společná historie a rovněž také společný život a jednání ve znovu obnoveném národním státě, což založilo patriotistický pocit jednoty. „My se vyznáváme černo-červeno-zlatou vlajkou a státní hymnou jako symboly naší demokracie. Národ je společnost odpovědná za minulost, přítomnost a tvoří budoucnost. Každý, kdo k nám přijde

---

³⁴ Originál: „... die Jungen für die Alten, die Alten für die Jungen, die Starken für die Schwachen und die Schwachen für die Starken.“

a zůstává u nás déle, je vyzván, aby se obeznámil s touto zemí a její minulostí, čímž si najde své místo v naší zemi.“³⁵ (CDU , 2007, str. 12)

CDU je stranou, která v poslední době rozhořčila mnoho lidí v řešení migrantské otázky. V roce 2015 vyvrcholila tzv. Evropská migrační krize, kdy se do evropských zemí pokusilo o útěk mnoho lidí především z oblastí Blízkého a Středního východu. Politika se tak rozdělila do dvou linií – ti, co byli pro přijetí migrantů a ti, co byli proti. CDU v čele s Angelou Merkelovou se k situaci stavěli velmi mírně a uprchlíky přijali. O tom hovoří i část jejich programu: „Pro CDU je integrace přistěhovalců a jejich dětí do naší společnosti politický klíčový úkol.“ (CDU , 2007, str. 14) Dle údajů mediendienst-integration.de žije v Německu 13,3% migrantů a 12,1% lidí, kteří mají jiné než je německé občanství. (Mediendienst - Integration) Zároveň se strana hlásí k důležitosti evropského společenství. Ti přistěhovalci, kteří chtějí v Německu pracovat, žít a vyznávat německé hodnoty, jsou „výhrou pro tuto zemi.“³⁶ (CDU , 2007, str. 95)

2.9.6 Dnešní doba

Podle CDU žijeme v době, která čelí mnohým epochálním proměnám. Myslí tím následky globalizace, ohrožení životního prostředí či ohrožení našeho stvoření. Upozorňuje, že i svoboda pokroku a vědeckých výzkumů může ohrozit bytí člověka.

Globalizaci definují jako celosvětové otevření politických, hospodářských a komunikativních hranic a chtějí ji vytvořit tak, aby byla celosvětově posílena moc demokracie a lidských práv, a aby byli plněny sociální a ekologické cíle. (CDU , 2007, str. 16)

Jsou si vědomi a také upozorňují, že s globalizací přichází i řada ohrožení jak Německa, tak Evropy celkově – katastrofy a jejich následky, krach státu, chudoba, epidemie, hlad, ničení životního prostředí, ale i vzrůstající mezistátní kriminalita. Velké nebezpečí představují také teroristické útoky, které v posledních letech zasáhly také Spolkovou

---

³⁵ Originál: „Wir bekennen uns zu unserer schwarz-rot-goldenen Fahne und zu unserer Nationalhymne als Symbole unserer Demokratie. Die Nation ist eine Verantwortungsgemeinschaft für die Vergangenheit, für die Gegenwart und für die Gestaltung der Zukunft. Jeder, der zu uns kommt und auf Dauer bei uns bleiben will, ist aufgefordert, sich mit diesem Land und seiner Geschichte vertraut zu machen und dadurch seinen Platz in unserem Land zu finden.“

³⁶ Originál: „Sie sind ein Gewinn für unseres Land.“

republiku. Odkazují přitom na teroristický útok 11. září roku 2001 ve Spojených státech, který ukázal, jak je svobodná společnost zranitelná. (CDU , 2007, str. 17)

2.9.7 Demografie

Německo se potýká s velmi nízkou porodností, na druhé straně je potěšujícím výsledkem prodlužující se průměrná délka života. V budoucnu je tedy pravděpodobné, že většina populace bude starší a bezdětná. Proto stále méně výdělečně činných se stará o stále více lidí, kteří vydělávat již nemohou. Stávající sociální systémy na tyto změny nejsou připraveny, proto se musí na tuto měnící se situaci brát větší zřetel. Rozdíly jsou i v rámci spolkových zemí a CDU usiluje o rovnost životních podmínek ve všech koutech Spolkové republiky. CDU se hlásí především k rodinné politice (CDU , 2007, str. 19) a říká, že „potřebujeme nejen více rodin ve společnosti, ale také více dětí v rodinách.“³⁷ (CDU , 2007, str. 30)

Křesťanská demokratická unie chce sociálně posílit společnost. Říká, že není přípustné, aby sociální původ člověka určoval jeho budoucnost. Za cíl si klade rovné příležitosti pro všechny tak, aby každý mohl mít schopnost vést zodpovědný život. Středobodem celého politického uvažování CDU není stát, ale svobodný a odpovědný člověk. (CDU , 2007, str. 20)

Jak již bylo zmíněno výše, program této strany se věnuje především zajištění svobody a jistoty občanů. Tuto občanskou jistotu dělí do několika skupin: „posilování rodiny a vzájemných vztahů mezi generacemi, zlepšení výchovy a vzdělání a také renovace sociální tržní ekonomiky“³⁸. (CDU , 2007, str. 21)

2.9.8 Silné rodiny – lidská společnost

Zakládání rodiny je spjato se vzděláním a výchovou. Na bedrech dospělých je naložena zodpovědnost za společné klidné soužití generací a to tak, že vychovávají děti a starají se o starší členy rodiny. Základem křesťanské demokratické politiky je slučitelnost zaměstnání s péčí o rodinu. Chtějí, aby starší lidé mohli vést spokojený život s dětmi,

---

³⁷ Originál: „Wir brauchen nicht nur mehr Familien in der Gesellschaft, sondern auch mehr Kinder in den Familien.“

³⁸ Originál: „Die Stärkung der Familie und des Zusammenhalts der Generationen, die Verbesserung von Erziehung und Bildung sowie die Erneuerung der Sozialen Marktwirtschaft schaffen die Bedingungen für soziale Sicherheit.“

mladistvými i jejich rodiči. Z tohoto tématu vychází i otázka zdravotnictví a zdravotní politiky, kde je důležité nejen zlepšit kvalitu lékařské péče, ale také je nutno vylepšit kvalitu života. Kvalita života ve stáří znamená především schopnost vést život ve vlastním bydlení. V dnešní době ne všichni chtějí odejít do důchodu v daném věku. Někdo může považovat za určitý projev diskriminace, když je nucen odejít do penze ačkoli se cítí plný pracovních sil. CDU chce zajistit v tomto případě větší flexibilitu. (CDU , 2007, str. 24)

„CDU není stranou, která by očekávala státní řešení všech lidských problémů, a právě proto je lepší než ostatní co do odpovědi ohledně sociálních otázek. Princip subsidiarity je stále aktuálnější. CDU posiluje menší jednotky, ze kterých vyrůstá vyrůstají rozvoj a soudržnost, vlastní odpovědnost a solidarita. Prvním a nejdůležitějším společenstvím je rodina.“³⁹ (CDU , 2007, str. 24) Rodina zahrnuje velký počet členů, ne jen rodiče a děti, ale také prarodiče i praprarodiče vykonávají v rámci rodiny svou funkci. Otázka generačních vztahů je stále aktuálnější, důležitější a žádá si zesílení.

Cílem rodinné politiky CDU je ulehčit občanům při zakládání rodiny a i při životě s dětmi. Strana chce silné rodiny, ve kterých budou růst, dospívat a budou vychovávány silné osobnosti, které poté budou schopni vlastní odpovědnosti a solidaritě. (CDU , 2007, str. 26)

Křesťanští demokraté vnímají jako hlavní a nejdůležitější prvek státu rodinu s dětmi. Nemusí se ale vždy jednat pouze o sezdané páry, které se rozhodnou rodinu založit. Strana respektuje rozhodnutí i párů stejného pohlaví, vyzdvihuje toleranci a stojí proti jakékoli formě diskriminace. (CDU , 2007, str. 27)

Otázka rodiny s sebou nese také otázku finanční pomoci. Jak již bylo zmíněno výše, CDU chce rodinný život co nejvíce podporovat. Kvalita rodinného života se odvíjí od společně stráveného času, který musí být využit na výchovu i na volný čas. Proto strana zavedla rodičovské příspěvky, aby se rodiče mohli věnovat svým dětem v prvním roce jejich života a nemuseli přitom tolik myslet na pracovní zatížení. (CDU , 2007, str. 29)

---

³⁹ Originál (volně přeloženo): „Die CDU ist nicht die Partei, die reflexartig vom Staat die Lösung aller gesellschaftlicher Probleme erwartet. Sie ist deshalb besser als andere dazu in der Lage, Antworten auf die soziale Herausforderungen zu finden. Das Prinzip der Subsidiarität ist heute aktueller denn je. Die CDU will die kleinen Einheiten stärken, aus denen beides erwächst: Entfaltung und Zusammenhalt, Eigenverantwortung und Solidarität. Die erste und wichtigste Gemeinschaft ist die Familie.“

Správný dětský vývoj potřebuje kromě rodičovské společnosti i společnost dětskou, ke které jsou určeny mateřské školy, jesle a samozřejmě školy. CDU podporuje zejména soukromé vlastníky školek. Chtějí aby poslední rok mateřské školy byl před nástupem na základní školu povinný. Strana také chce finančně pomoci těm rodičům, co se o své potomky starají v době od prvního do třetího roku života dítěte doma. „Děti jsou naše budoucnost. Německo se musí stát znovu tou zemí, ve které bude život s dětmi lehčí a samozřejmější. To je úkol, který se týká všech.“⁴⁰ (CDU , 2007, str. 30)

2.9.9 Vzdělaný a kulturní německý národ

Jen vzdělání je klíčem k životním šancím. Program znovu opakuje to, co již bylo zmíněno – sociální původ nesmí rozhodovat o budoucnosti člověka. Zdůrazňují, že chudoba většinou začíná u nízkého vzdělání. Školní docházkou ale také napomáhá k osvojování si daných životních hodnot. Strana říká, že aby bylo umožněné vyznávat jejich morální a ekonomické hodnoty, je nutné, aby významné strategické postavení mělo právě vzdělání. (CDU , 2007, str. 32)

Otevírá se sociální otázka 21. století: optimální vzdělání. K její odpovědi je potřeba se zaměřit na více témat. „Požadujeme větší diferenciaci, flexibilitu a propustnost ve vzdělávání. Požadujeme zlepšení kvality a výkonnosti. Požadujeme zvýšení hodnoty na učení se v rámci praxe. Požadujeme vzdělání po celou dobu života občana z ekonomických, sociálních a humánních důvodů. Je správnější a lepší investovat do vzdělání dospělých lidí stejně jako do vzdělání dětí než zkoušet korigovat nežádoucí vývoj například skrz transferové platby. Orientujeme se na maximum: předcházet místo opravování.“⁴¹ (CDU , 2007, str. 33)

Je důležité, aby se děti rozvíjely a vzdělávaly ve všech možných oblastech jejich schopností. Proto chtějí, aby děti od tří do deseti let věku se individuálně zabývaly rozvojem jejich

---

⁴⁰ Originál: „Kinder sind unsere Zukunft. Deutschland muss wieder ein Land werden, in dem das Leben mit Kindern leichter und selbstverständlich wird. Das ist eine Aufgabe, die alle angeht.“

⁴¹ Originál: (volně přeloženo) „Wir wollen mehr Differenzierung, mehr Flexibilität und Durchlässigkeit im Bildungswesen. Wir wollen Qualität und Leistung auf allen Gebieten verbessern. Wir wollen das Lernen in und mit der Praxis aufwerten ... Wir wollen Bildung von Anfang an und ein Leben lang, und das aus humanen, sozialen und ökonomischer Gründen. Es ist, bei Kindern wie bei Erwachsenen, besser, gerechter und ökonomischer, in Bildung und Weiterbildung zu investieren, als zu versuchen, durch Transferzahlungen oder soziale Maßnahmen Fehlentwicklungen zu korrigieren. ... Deshalb orientieren wir uns an der Maxime: Vorbeugen statt nachbessern.“

nadání a odmítají koncept jednotné školy. Je lepší, aby školství bylo rozmanité. Každý žák si zaslouží navštěvovat takovou školu, která mu pomůže jeho silné stránky ještě více zesílit. Pro stranu je důležité múzické a náboženské vzdělání a vzdělání v oblasti politiky. (CDU , 2007, str. 33)

CDU spatřuje největším přínosným povoláním pro společnost povolání učitelské. Pedagogické vzdělání je důležité pro správnou výchovu žáků na školách a kvalita vzdělání je dána dostatečnou kvalifikací vyučujících. Je důležité nejen teoretické vzdělání v rámci pedagogického studia, ale především praxe musí stát na hlavní pozici. (CDU , 2007, str. 34)

Pro socializaci jedince a následné začlenění do pracovního procesu, stejně tak jako pro integraci v dnešním světě je důležitým klíčem jazyk. Je důležité, aby děti byli již od mateřské školy jazykově podporováni na základě zřízených školních jazykových programů, do kterých je dobré zahrnout i rodiče a domov. Současně by měly být podporovány interkulturní kompetence dětí, která má být zvyšována díky vyučování cizího jazyku již od první třídy základní školy. (CDU , 2007, str. 37)

Věda a výzkum jsou zřetelně důležité pro pokrok v lékařství, komunikaci, ochraně životního prostředí, jistotu nebo také pro stravování. Podstatným kladem Německa v globálním měřítku je lidská kreativita a vynalézavost. To je důvodem, proč se tato země pyšní největším národním hospodářstvím v Evropě, proto se (podle CDU) musí stát hlavním technologickým klíčem rozvoje a výzkumu ve 21. století. Na jednu stranu se CDU vyznává ke svobodě vědy a výzkumu, na druhou stranu říká, že hranice této svobody jsou tam, kde je zraněno lidské bytí nebo ohroženo dílo boží. (CDU , 2007, str. 40)

Německo je zemí, která má dlouho kulturní tradici díky křesťansko-židovské tradici a době osvícenství. „Umění a kultura formuje nejen identitu jedince, ale našeho celého národa. Chceme bohaté kulturní dědictví naší země ochraňovat.“⁴² (CDU , 2007, str. 42)

CDU se svým programem vzpomíná také na dějiny své země. K jejich interpretaci a vědomí přispívá právě kultura, literatura, věda a vzdělání. O dějinných událostech hovoří jako o „živoucích vzpomínkách“ a řadí jako součást německé kultury. Pro Spolkovou republiku

---

⁴² Originál: „Kunst und Kultur formen nicht nur die Identität des Einzelnen, sondern auch die unserer ganzen Nation. Wir wollen das reiche kulturelle Erbe unseres Landes bewahren.“

jsou vedoucí zkušenosti z období nacismu a význačné postavení zaujímá také revoluce v roce 1989 a znovusjednocení. Komunismus, který vládl ve východním Německu, nepovažuje pouze jako dějiny jedné části země, ale jako dějiny celého Německa. (CDU , 2007, str. 44)

2.9.10 Renovace sociální tržní ekonomiky v globalizovaném světě

Globalizace je lidsky utvořený proces, který my ovlivňujeme a tvoříme. Nová hospodářská politika státu musí být mezinárodně ukotvena na základních principech sociální tržní ekonomiky. CDU je stranou hlásící sociální tržní ekonomiku, kterou prosadila již v poválečném čase a odmítá socialistické a jiné formy kolektivismu, což platí také pro kapitalismus, který na trhu vystupuje sám a nevyplývá z něj žádné řešení sociálních otázek. Sociální tržní ekonomika představuje pro tuto stranu jakýsi cílový model, „který nám umožní žít ve svobodě, prosperitě a jistotě.“⁴³ (CDU , 2007, str. 46)

„Sociální tržní ekonomika je více než jen hospodářství, je ale také společenský model. Stará se o rámcové podmínky, ve který se mohou rozvinout tvůrčí síly každého jedince. Proto je sociální tržní ekonomika hospodářsky-sociální pořádek svobodné demokracie.“⁴⁴ (CDU , 2007, str. 48)

Proč přívlastek sociální? Jedná se o ekonomiku umožňující lidem nezávislý život a vede síly jednotlivce ve společenskou součinnost. Stejně tak ekonomicky zaručuje státně organizovaným systémem solidaritu. (CDU , 2007, str. 48)

Jak sociální tržní ekonomika nahlíží na otázku podnikání? CDU je k jeho svobodné a sociálně odpovědné formě přikloněna. Aby bylo podnikání úspěšné, potřebují podnikatelé kreativní a motivované zaměstnance či spolupracovníky. Ti zároveň potřebují pracovní a sociální jistotu, aby mohli společně s úspěšným pracovním životem vést i spokojený život osobní. S tím znovu souvisí otázka školství, protože jejich výkonnost a uplatnění na trhu práce je závislá na jejich vzdělání. (CDU , 2007, str. 50)

---

⁴³ Originál: „..., das es uns auch in Zukunft ermöglicht, in Freiheit, Wohlstand und Sicherheit zu leben.“

⁴⁴ Originál: „Die Soziale Marktwirtschaft ist mehr als ein Wirtschaftssystem. Sie ist ein Gesellschaftsmodell. Sie sorgt für Rahmenbedingungen, in denen sich die schöpferischen Kräfte der Einzelnen gemeinsam entfalten können. Damit ist die Soziale Marktwirtschaft die wirtschaftlich-soziale Ordnung der freiheitlichen Demokratie.“

Lidé v takovýto typ ekonomiky již nevěří. Domnívají se, že neumí řešit důležité problémy jak hospodářské tak společenské (jako příklad uvádí vysokou nezaměstnanost). CDU si dává za úkol rozpomenout obyvatelstvo na základní principy sociální tržní ekonomiky a uvést je na pravou míru. Jen tak bude docíleno plné zaměstnanosti, stabilního a přiměřeného hospodářského růstu, solidních rozpočtů a stabilního systému sociálního zabezpečení. Německo potřebuje určité reformy, které zajistí prosperitu. „Jen společně mohou být sociální tržní ekonomika a demokracie úspěšná a vyhrát důvěru.“⁴⁵ (CDU , 2007, str. 54)

Strana by ráda, aby Spolková republika byla místem pro investory. Chtějí tak z této země vytvořit atraktivní investiční místo, které potřebuje mít fungující infrastrukturu. Německo je důležitou transitní zemí ve středu Evropy a to pro ni znamená při evropské integraci i zvýšení dopravního vytížení. Potřebné vysoké investice ale není možné financovat jen z veřejného rozpočtu, proto je nutné využít intenzivněji než kdy dříve možnosti privátního financování dopravní infrastruktury. (CDU , 2007, str. 56)

Zaměstnání je důležité pro socializaci, podporuje u občanů smysl života a je rozhodujícím požadavkem pro účast ve společnosti. V Německu je nezaměstnanost podmíněna strukturálně. CDU požaduje lepší pracovní příležitosti pro sociálně slabší, dlouhodobě nezaměstnané a staré lidi. Nedobrovolné ukončení pracovního života a přechodu do důchodu je od lidí bráno jako nedůstojné. Otázka věkové hranice pro zaměstnání je sice důležité pro výměru důchodu, ale přeci není možné někomu bránit ve výkonu práce. (CDU , 2007, str. 59)

Všichni občané mají právo na život zajišťující příjem. Pro CDU platí: „Výkon musí být vyplacen.“⁴⁶ (CDU , 2007, str. 59) A požadují rámcové podmínky, které ztraktivní práci přiměřenými mzdami a platy i pro méně kvalifikované pracovníky. Aby tomu bylo dosaženo, strana chce finančně podpořit ty zaměstnance, které jsou méně výděleční. „Chceme podporovat práci místo nezaměstnanosti.“⁴⁷ (CDU , 2007, str. 59)

Jak již bylo zmíněno výše, pro CDU je důležitá společnost, která je založená na solidaritě. Pro životní šance občanů a pro jejich další budoucí blaho jsou nejdůležitější manželství,

---

⁴⁵ Originál: „Nur gemeinsam können Soziale Marktwirtschaft und Demokratie gelingen und Vertrauen gewinnen.“

⁴⁶ Originál: „Leistung muss sich lohnen“

⁴⁷ Originál: „Wir wollen Arbeit statt Arbeitslosigkeit fördern.“

rodina a vzdělávací instituce. Strana je sociální politice zavázána zlepšit životní šance lidí a vztahů společnosti. Odmítá představu, že solidarita a jistota jsou založeny pouze na finančních příspěvcích a říká, že jistotu může zajistit pouze kombinace vlastní odpovědnosti, státní úkony a občanské služby. Při vytváření sociálního systému se řídí třemi zásadami: zesílit princip vlastní odpovědnosti, vyrovnat princip spravedlnosti mezi generacemi a princip výkonu spravedlnosti nesmí být porušen. (CDU , 2007, str. 60)

V otázce lékařského zajištění CDU chce, aby v budoucnosti měli všichni obyvatelé možnosti mít v blízkosti svého bydliště lékařskou péči bez ohledu na věk, příjem či riziko onemocnění. K jádru svobodného zdravotnictví patří svobodný výběr lékaře a svobodné lékařské povolání. (CDU , 2007, str. 61)

„Zajištění ve stáří v Německu se opírá o tři pilíře: zákonné důchodové zabezpečení, privátní péče a péče v provozních otázkách“⁴⁸. (CDU , 2007, str. 62) Důchod nemůže být brán pouze jako nástroj proti chudobě, představuje totiž kus svobody pro jedince. Sám do budoucna ale již více nemůže zabezpečovat obvyklý životní standart občana, proto je nutný příspěvek jiných forem péče o pomoc při zajištění tohoto standartu. (CDU , 2007, str. 62 + 63)

Zajištění potřebují i lidé, kteří ztratili zaměstnání. CDU přiděluje zajištění v nezaměstnanosti velký význam, protože flexibilita pracovního trhu je nezbytná. Především tento příspěvek umožňuje nezaměstnaným, aby nemuseli přijmout hned první pracovní nabídku z důvodu peněžní krize, ale aby mohli nadále rozvíjet své schopnosti a své zaměstnání najít podle nich. (CDU , 2007, str. 65)

Solidární společnost pomáhá zdravotně znevýhodněným lidem, protože různé formy zdravotního znevýhodnění jsou doprovázena různými omezeními. Přesto CDU považuje za důležité, aby se tito lidé mohli aktivně účastnit všech oblastí života společnosti – na duchovním, sociálním, kulturním, pracovním a politickém životě. „Chceme vytvořit takové okolí pro život, ve kterém budou moci všichni lidé – i lidé se zdravotními obtížemi – dobře pohybovat. Proto je bezbariérovost nutným požadavkem. Mnoho lidí se zdravotními

---

⁴⁸ Originál: „Die Altersversicherung in Deutschland ruht auf drei Säulen: der gesetzlichen Rentenversicherung, der betrieblichen und der privaten Vorsorge.“

překážkami jsou omezení ve své mobilitě. V městských i bytových plánech musí být zvětšeno vědomí o potřebě bezbariérovosti.“⁴⁹ (CDU , 2007, str. 66)

Státní dluh je podle CDU ohromující. Hovoří o tom, že prosperita státu je v ohrožení, jelikož stát delší dobu více dává než přijímá. „Chceme zemi, která zajistí budoucnost svých dětí a ne, aby žila na jejich náklady. Chceme zemi, ve které bude stát finančně schopen pomoci sociálně slabším.“⁵⁰ Strana tak chce vytvořit zásadní zákaz nového zadlužení, které by mělo být ukotveno v Ústavě, v zemských zákonech i na komunální úrovni. (CDU , 2007, str. 67 + 68)

Aby stát mohl plnit všechny úkoly, potřebuje k tomu finance. Nezbytné finanční prostředky dostává stát z daní občanů. Daňový zákon musí podle CDU splňovat různé požadavky, jako je jednoduchost, aby jim bylo občany porozuměno, a legálnost. (CDU , 2007, str. 70)

2.9.11 Ochrana života

Lidský život je potřeba opatrovat v jakémkoli věku. To podle CDU platí i pro nenarozené dítě. V dnešní době je vysoká míra interrupcí i v pozdějším stádiu těhotenství, což stranu děsí a chce ji zakázat. „Musíme pomoci ženám a mužům rozhodnutí se pro lidský život.“⁵¹ (CDU , 2007, str. 73) I v pozdějším věku a lidem s různými onemocněními je potřeba pomoci. Proto je CDU pro zřizování hospiců, paliativní medicínu a pro všechny formy pomoci těmto lidem. Smrt jiného může pomoci druhým, proto podporují dárcovství orgánů. Odmítají eutanazii a lidské klony. (CDU , 2007, str. 73 + 74)

Křesťanští demokraté vyznávají názor, že člověk, příroda a životní prostředí jsou díla boží. Z toho důvodu je potřeba vše ochraňovat. Důležitou součástí jejich vnitřní i vnější politiky je velmi důležitá ochrana životního prostředí, ke kterému patří šetrné a opatrné zacházení se zdroji, lidská kreativita a pozitivní postoj k výzkumu. Je důležité dosáhnout v této otázce kvalitního vzdělání, kterého je možné docílit v rámci škol, sdružení či komunit zaměřených na ochranu přírody a životního prostředí. Z toho důvodu strana prosazuje, aby byla posílena

---

⁴⁹ Originál: „Wir wollen ein Lebensumfeld schaffen, in dem sich alle Menschen – auch solche mit Behinderungen oder gebrechliche Menschen – gut bewegen können. Dafür ist die Barrierefreiheit die notwendige Voraussetzung. Viele behinderte Menschen sind in ihrer Mobilität stark eingeschränkt. In Stadt- und Wohnraumplanung muss das Bewusstsein für das Bedürfnis nach Barrierefreiheit gestärkt werden.“

⁵⁰ Originál: „Wir wollen ein Land, das die Zukunft seiner Kinder sichert und das nicht auf ihre Kosten lebt. Wir wollen ein Land, in dem der Staat finanziell in der Lage ist, den sozial Schwächeren zu helfen.“

⁵¹ Originál: „Wir müssen Frauen und Männern dabei helfen, sich für das Leben zu entscheiden.“

mezinárodní spolupráce v této otázce. Jelikož CDU respektuje všechna stvoření, nabádá také k ochraně zvířat a k jejich vnímání jako živému stvoření. (CDU , 2007, str. 75 + 80)

S otázkou ochrany životního prostředí a přírody je neodmyslitelně spjata i ochrana změny klimatu, které strana chce dosílit na základě použití obnovitelných zdrojů, úspory energie a zvýšení energetické účinnosti. CDU také prosazuje, aby Německo nadále mělo vedoucí úlohu v této problematice. (CDU , 2007, str. 76)

Již po několik let hraje v Německu důležitou roli zemědělství a produkce vysoce kvalitních výrobků. Péče o zemědělské a lesnické oblasti pomáhá také v dobách dovolených a odpočinku občanů i turistů. Představa CDU je, aby zemědělství země bylo multifunkční a podnikatelské, aby stát do oblasti zemědělského trhu zasahoval co nejméně a tím i zamezil byrokracii a větší regulaci. Požadují, aby v rámci evropské zemědělské politiky byly zlepšeny podmínky práce zemědělců, a aby evropsky i mezinárodně byly vyrovnané soutěžní podmínky na zemědělském trhu. (CDU , 2007, str. 82)

2.9.12 Aktivní občané, silný stát, světu otevřená země

„Chceme partnerský a důvěrný vztah mezi občany a státem. Chceme stát, který bude stát na straně občanů, který zajišťuje, jistí, pomáhá, je schopný a který pokaždé umožňuje malou jednotu svobody a osobní odpovědnost“⁵² (CDU , 2007, str. 83)

Základem demokracie je participace občanů na vedení státu, činí tak na základě odevzdání svých hlasů ve volbách a hlasováních, ale také v jiných formách. „Každý jednatel nese společnou odpovědnost na společném blahu.“⁵³ (CDU , 2007, str. 84)

Sport je důležitou součástí života v mnoha ohledech. Nejen že posiluje, aktivuje a integruje, ale může také poskytnout i zaměstnání. CDU si je toho vědoma a proto chce sport co nejvíce podpořit. Především sportovní spolky a jejich pracovníky, jelikož ty tvoří základ německého sportu, podpoří také výstavbu elitních sportovních škol a sportovní pohyb pro občany se zdravotním znevýhodněním. (CDU , 2007, str. 85)

---

⁵² Originál: „Wir wollen ein partnerschaftliches und vertrauensvolles Verhältnis zwischen Bürgern und Staat. Wir wollen einen Staat, der dem Bürger zur Seite steht, der gewährleistet, sichert, hilft, befähigt und der jeweils kleineren Einheit Freiheit und Selbstverantwortung ermöglicht.“

⁵³ Originál: „Jeder Einzelne trägt Mitverantwortung für das Gemeinwohl.“

CDU se vyznává k zastupitelské demokracii, ve které rozhoduje hlas většiny. Ten ale musí korespondovat s ochranou menšiny. Zastupitelská demokracie je vykonávána na základě fungování politických stran, které se podílejí na aktivní účasti obyvatelstva na politickém životě. „Lidové strany se obrací na všechny lidi v Německu. CDU jako lidová středová strana je zvláště schopná svazovat rozdílné názory a vykonat z nich veřejné blaho.“⁵⁴ (CDU , 2007, str. 89)

Základními principy Německa jsou federalismus a samospráva, které zajišťují jistotu obyvatel a rozdělují státní moc. CDU chce posílit spolupráci mezi jednotlivými spolkovými zeměmi. (CDU , 2007, str. 94)

2.9.13 Německá odpovědnost a vnímání zájmu

CDU je proevropskou stranou, je pro ni důležitá evropská integrace a Evropská unie. Evropu spojuje společná kultura, zájmy a vyznávání hodnot. Část společného evropského dědictví je také křesťanský obraz člověka. „Sjednocená Evropa dokáže nejlépe v době globalizace dbát na naše zájmy s transatlantickými partnery, se kterými nás společně spojují hodnoty, svoboda, demokracie a právní stát.“⁵⁵ (CDU , 2007, str. 97) Pro Evropskou unii je důležité, aby byla přijata všemi občany. Proto chce CDU posílit důvěru v ní a stejně tak i demokracii v Evropské unii a práva v rámci Evropského parlamentu. (CDU , 2007, str. 98)

Jako příznivec evropské integrace je CDU toho názoru, že je důležité, aby byla zavedena společná měna všech zemí, tím by se posílila jejich hospodářská síla a soudržnost. (CDU , 2007, str. 102)

Další výhodou EU spatřují v boji proti terorismu a jiným formám mezinárodní kriminality. Aby mohla být zvýšena ochrana jednotlivých členských států, bylo by dobré vylepšit výměnu informací mezi policií a bezpečnostními orgány a také posílení organizací jako je EUROPOL a EUROJUST. (CDU , 2007, str. 103)

---

⁵⁴ Originál (volně přeloženo): „Volksparteien wenden sich an alle Menschen in Deutschland. Die CDU als die Volkspartei der Mitte ist ganz besonders in der Lage, unterschiedliche Interessen zu bündeln und auf das Gemeinwohl hin auszurichten.“

⁵⁵ Originál: „Ein geeintes Europa kann am besten unsere Interessen im Zeitalter der Globalisierung gemeinsam mit den transatlantischen Partnern, mit denen uns gemeinsame Werte, Freiheit, Demokratie und Rechtsstaatlichkeit verbinden, wahrnehmen.“

CDU shledává důležitou spolupráci Evropské unie s transatlantickými zeměmi (Spojenými státy americkými a Kanadou). Společně se překonají obchodní překážky a vytvoří se dlouhodobý transatlantický trh. (CDU , 2007, str. 105)

Strana cítí vděčnost USA, bez kterých by nedošlo ke sjednocení Německa, znovusjednocení Evropy a osvobození od nacismu a komunismu. (CDU , 2007, str. 108)

CDU vyjadřuje podporu státu Izrael, který má právo být židovským státem s jistými hranicemi. Německo společně s Evropou musí pomoci s řešením problémů na Středním východě a CDU usiluje o přátelské společné soužití západních demokratických států s islámskými státy. „Je naším zájmem zaštit'ovat muslimské společnosti v jejich cestě za právním státem a demokracií.“⁵⁶ (CDU , 2007, str. 108) Dalším velkým zájmem pro Německo i Evropu jsou dobré hospodářské, politické i společenské vztahy s Ruskem. (CDU , 2007, str. 108)

---

⁵⁶ Originál (volně přeloženo): „Es ist in unserem Interesse, die moderaten Kräfte in den muslimisch geprägten Gesellschaften auf ihrem Weg nach Rechtsstaatlichkeit und Demokratie zu unterstützen.“

3 Konrád Adenauer

3.1 Biografie

Konrád Hermann Joseph Adenauer se narodil 5. ledna roku 1876 ve městě Kolín nad Rýnem (dále jen Kolín) rodičům Johannu Conradovi a Christině Heleně Adenauerovým. Měl tři sourozence: nejstaršího bratra Augusta (1872), bratra Hanse (1873) a nejmladší sestru Lili (1879). Rodičům se narodilo i páté dítě, které bohužel pár měsíců po porodu zemřelo. Rodina byla silně nábožensky založená a celý život byl Konrád praktikující katolík. (Recker, 2010, str. 11)

V devíti letech života nastoupil Konrád na Apoštolské gymnázium, které již navštěvovali oba jeho starší bratři. (Recker, 2010, str. 12) Po maturitě se učil bankovníctví, které nedokončil a díky stipendiu města Kolín začal studovat na univerzitě ve Freiburgu, v Mnichově a v Bonnu právníctví. Po studiu pracoval jako soudce na státním zastupitelství v Kolíně. Místo působení ale mnohokrát v okolí měnil. (Konrad-Adenauer-Stiftung, Biografie Konrad Adenauer)

V tenisovém klubu se seznámil s dívkou Emmou Weyerovou, která pocházela z vážené kolínské rodiny. Jejím strýcem byl Max Wallraf, který byl politicky velmi úspěšný a později se stal prezidentem Výmarské republiky. V roce 1904 se konala svatba. Konrád se tak dostal do vyšších společenských i politických sfér Kolína. O dva roky později se jim narodil první syn Konrad, v roce 1910 druhý syn Max v roce 1912 dcera Ria. Manželství bohužel netrvalo dlouho. Pouhé čtyři roky po narození nejmladší dcery Emma zemřela na zdravotní potíže. (Recker, 2010, str. 14)

V roce 1906 se konaly volby do zastupitelství města, které Konrád, člen *Zentrumspartei* vyhrál a stal se místostarostou. Byl to tak jeho první politický úspěch. O rok později byl zvolen za primátora města Kolín právě strýc Konrádovy manželky Wallraf. V roce 1917 se ale Max Wallraf odstěhoval do Berlína na lepší pozici a jako nový primátor byl zvolen Konrád Adenauer. (Recker, 2010, str. 14)

Po smrti první ženy se v roce 1919 znovu oženil. Jeho druhá žena se jmenovala Gussie a byla o 19 let mladší než její muž. V druhém manželství se narodilo pět dětí – nejstarší Paul v roce 1923, o dva roky později Lotte, v roce 1928 Libet a nejmladší syn Georg o čtyři roky

později. Rok po svatbě se narodil syn Ferdinand, který ale zemřel jako kojeneček. V roce 1933 přišli k moci nacisté. Adolf Hitler navštívil v rámci voleb i město Kolín, jenž zdejší primátor ho odmítl přivítat na letišti a „vyzdobit“ město vlajkami s hákovým křížem. Tento čin znamenal ukončení činnosti primátora ke dni 12. března roku 1933. (Recker, 2010, str. 26)

Po těchto nepříjemných událostech našel Konrád zklidnění díky své víře v benediktýnském klášteře Maria Laach, kde strávil rok. Po jeho opuštění se s rodinou přestěhoval do okolí Berlína, tam ale nepobyli dlouho a vrátili se zpět do Porýní (přesněji do města Rhöndorf), kde zůstali do konce druhé světové války. „Dny minuly zahradničením, procházkami, muzikou a četbou, věnoval více času rodině.“⁵⁷ (Recker, 2010, str. 28) A to i přes to, že Konrád Adenauer byl dvakrát zatčen a uvězněn – poprvé v roce 1934, kde ve vězení strávil pár dní, podruhé v roce 1944 od srpna do listopadu. (Recker, 2010, str. 28 + 29)

Když v roce 1945 do Kolína dorazily američtí důstojníci, nabídli Konrádu Adenauerovi, aby se znovu stal primátorem města. Nabídku přijal, ale dlouhé funkční období neměl. Podruhé primátorem nebyl ani celý půlrok. Zároveň křísil myšlenku založení křesťanské politické strany. (Recker, 2010, str. 34) Jak již bylo zmíněno, v tomto roce byla založena strana CDU.

Jeho politická kariéra byla velmi úspěšná. Stal se jedním z nejvýznamnějších politiků v dějinách Spolkové republiky Německo. Mimo jeho činnost v Křesťanskodemokratické unii, působil i v zemském sněmu v Düsseldorfu, mezi léty 1921-1933 předsedal pruské Státní radě a po roce 1945 byl nejen členem Rady Severní Porýní provincie v Düsseldorfu, ale také poradce britské zóny v Hamburku. (Recker, 2010, str. 38) 15. září roku 1949 byl zvolen spolkovým kancléřem, kterým byl až do roku 1963. (Recker, 2010, str. 48) Bohužel v roce 1948 zemřela Konrádova druhá manželka a stal se tak znovu vdovcem.

Poslední roky života chtěl být stále prospěšný občanům. Účastnil se jak zasedání Unie, tak plenárního zasedání ve Spolkovém sněmu a podával i různé rozhovory na nejrůznější aktuální politická témata. Od padesátých let se Konrád Adenauer také zabýval sepsáním svých vzpomínek na dobu, kdy byl předseda strany i kdy byl spolkový kancléř. S tím mu

---

⁵⁷ Originál: „Die Tage vergingen mit Gartenarbeit, Spazierengehen, Musikgenuss und Lektüre, auch der Familie konnte er nun mehr Zeit widmen.“

pomáhala jeho sekretářka Anneliese Poppinga. Vydaly se tři dokončené svazky, ten poslední čtvrtý bohužel zůstal nedokončen. (Recker, 2010, str. 97 + 100)

Během života navštívil mnoho zemí, především z politických důvodů. Naposledy vycestoval do Španělska, kde onemocněl chřipkou. Na konci března roku 1967 dostal druhý infarkt a bronchitidu, která se zhoršila až k zánětu plic. Následoval další již třetí infarkt. 19. dubna roku 1967 v poledne zemřel Konrád Adenauer ve svém domě v Rhöndorfu v kruhu rodinném ve věku 91 let . „Dlouhý, rušný život, provázený plno významnými politickými úspěchy a doplněný uznáním jako velkého evropského státníka našel svého konce.“ (Recker, 2010, str. 102)

Německo se s nejstarším členem sněmu a dlouholetým spolkovým kancléřem rozloučilo 22. dubna. Pohřeb byl vystrojen do posledních detailů. Během něj vyjel nejen slavnostní vlak cestou, kterou jezdil Konrád Adenauer za dob politické kariéry, ale i vůz značky Mercedes, kterým jezdil do Sněmu. V kabinetním sále ve městě Bad Godesberg se po dva dny mohli s takto velkým člověkem rozloučit občané, kterých bylo opravdu mnoho. 25. dubna se s ním rozloučil Sněm, americký prezident Lyndon B. Johnson, prezident Spolkové země Heinrich Lübke, francouzský státník Charles de Gaulle a tehdejší spolkový kancléř Kurt Georg Kiesinger. Rozloučila se i armáda. Vojáci nesli rakev špalírem k vozům, které ji odvezli k břehu Rýna, kde byla rakev přeložena na loď. Celkem 18 lodí (i z Velké Británie, Francie a Nizozemska) vzalo zemřelého na poslední plavbu po Rýnu a cestou jednadevadesátkrát salutovali, za každý rok života jednou. Konrád Adenauer je pohřben na hřbitově ve městě Rhöndorf. (Recker, 2010, stránky 7 - 10)

3.2 Politická kariéra

3.2.1 Adenauer jako primátor Kolína

Jak již bylo zmíněno výše, do nové funkce poprvé usedl v roce 1917 jako nástupník Maxe Wallrafa. Nelze opomenout, že pro Konráda byla tato léta těžká, protože mu před rokem zemřela milovaná žena. Jelikož před zvolením na radnici Konrád již působil, naučil se tak mnoho užitečných věcí a „měl vhlad do centrálních oblastí komunální politiky jako: hospodářství, rozpočet, finance, personální rozvoj a v první světové válce také zajišťování

potravin.“⁵⁸ (Recker, 2010, str. 14) Konrád se stal primátorem opravdu pro něj v nejméně vhodný čas, kdy k řešení bylo hned několik problémů. Po nástupu do funkce musel nový primátor řešit problémy spojené s koncem války a listopadové revoluce, kvůli které vytvořil v Kolíně Radu vojáků a pracujících a nabídl jim prostory v budovách radnice, aby se vyhnul silovým bojům. Další problém, který musel budoucí kancléř řešit, byla otázka ohledně situace v Porýní po první světové válce. Situace byla složitá. Po válce se zbraňovým příměřím obsadila spojenecká vojska levý břeh Rýna. Mimo i uvnitř Německa se šířily úvahy o odtržení území od Pruska. „Idea Rýnské republiky byla nadhozena do diskuze v nepokojných týdnech revoluce a klidu zbraní v Kolíně od různých osobností a skupin.“⁵⁹ (Recker, 2010, str. 16) I Konrád byl pro oddělení od Pruska a myslel si, že by se tak zabránilo budoucí francouzské anexi levého břehu nebo tomu, kdyby Francie chtěla v těchto místech vytvořit nárazníkový stát. (Recker, 2010, str. 16) V neposlední řadě byla problémem i tzv. Rúrská krize v roce 1923, která spočívala v neschopnosti placení válečných reparací Německa a obsazení belgickými a francouzskými vojsky oblastí řeky Rúr. Tato oblast byla totiž velmi průmyslově a hospodářsky vyspělá. Politici v těchto oblastech (Porúří a Porýní) vymýšleli různá řešení, jak se s touto situací vypořádat a zároveň zmírnit obavy obyvatelstva. Konrád Adenauer tak obnovil ideu „Rýnské republiky“. „Tato „republika“ by měla být na hospodářsky rozšířené úrovni propojena se západními sousedy, aby uspokojila bezpečnostní potřeby Francie.“⁶⁰ (Recker, 2010, str. 18) Republika nebyla realizována a spojenecká vojska se v létě roku 1925 stáhla. (Recker, 2010, str. 18) K uskutečnění Rýnské republiky nedošlo kvůli nesouhlasu a odporu většiny obyvatel, protože souhlas obyvatel byla Adenauerova podmínka pro vznik, a nesouhlasila také Velká Británie, která se obávala, že by tak byla posílena Francie.

„Kolín měl a má být Adenauerovi co dlužný.“⁶¹ (Recker, 2010, str. 19) Během své funkce toho pro město mnoho učinil. Nechal například rozšířit rýnský přístav ve čtvrti Niehl, vybudovat výstaviště a visutý most k Mühlheimu, který ve své době byl největším

---

⁵⁸ Originál: „... gewann er Einsicht in die zentralen Bereiche kommunaler Politik: Wirtschaft, Haushalt, Finanzen, Personalentwicklung, im Ersten Weltkrieg dann auch in die Lebensmittelversorgung.“

⁵⁹ Originál: „Die Idee einer „Rheinischen Republik“ wurde in den ausgewählten Wochen von Revolution und Waffenstillstand in Köln von unterschiedlichen Personen und Gruppierungen in die Diskussion geworfen.“

⁶⁰ Originál: „Diese „Rheinische Republik“ sollte zudem wirtschaftlich auf breiter Ebene mit den westlichen Nachbarn verflochten werden, um dem französischen Sicherheitsbedürfnis Genüge zu tun.“

⁶¹ Originál: „Köln hatte und hat Adenauer viel zu verdanken.“

kabelovým mostě na světě. Díky němu také vzniklo mnoho staveb uvnitř města, byla založena univerzita a chtěl, aby zde měla svou továrnu americká značka aut Ford. (Recker, 2010, str. 20) Účastnil se otevírání první německé dálnice. „Nechal rozšířit letiště *Butzweiler*, které od roku 1928 tvořilo stálé letecké spojení například s Berlínem, Paříží, Amsterdamem, Londýnem nebo Frankfurtem.“ (Küsters, Konrad Adenauer – Kölner Oberbürgermeister 1917-1933) Ke Kolínu měl velký vztah, možná právě díky tomu, že to bylo jeho rodné město.

Jak již bylo zmíněno výše, Konrád Adenauer byl ve funkci primátora do roku 1933. Po druhé světové válce se jím stal znovu, ovšem na velmi krátkou dobu.

3.2.2 Politická doba 1945-1949

Během těchto let se Konrád Adenauer převážně zabýval stranou CDU a sbíral politické zkušenosti. O vzniku strany bylo již výše řečeno. Ačkoli nepatřil do „zakládajícího kruhu“ v Kolíně, byl o všem informován. Dokonce se neúčastnil ani zakládajícího shromáždění rýnského sdružení nové strany 2. září 1945, a přesto byl zvolen do sedmičlenného hlavního výboru. Věděli, že předchozí vláda nacismu vyvolala v občanech ztrátu víry ve stát. Chtěli, aby státní život byl položen na základech křesťanského etnika, podle lidské důstojnosti a osobní svobody v politice a hospodářství. (Recker, 2010, stránky 32 - 33)

Konrád Adenauer jako jeden z hlavních představitelů organizace v Porýní a Vestfálsku odmítl požadující nárok berlínského státního sdružení o vedoucí úloze. „Odmítl to z obav ruského tlaku a vytvoření jakéhosi nástroje, s kterým by sovětská okupační moc mohla mít vliv na celoněmecký politický rozvoj.“⁶² (Recker, 2010, str. 33)

Zároveň měl Adenauer význačný podíl na vytvoření rozhodující závěrečné podoby budoucí spolkové strany. Dne 22. ledna roku 1946 se konalo v Herfordu první zasedání výboru britské zóny. Před zvolením předsedy se ujal této funkce dočasně Adenauer. O měsíc později na setkání v Neheim - Hüsten byl zvolen jak předseda a byl schválen úplně první zónový program. Jak již bylo zmíněno výše, v tu dobu existoval už tzv. *Kölner Leitsätze*, který propagoval „křesťanský socialismus“, ale Konrád Adenauer byl toho názoru,

---

⁶² Originál (volně přeloženo): „...“, da er fürchtete, dass dieser sich unter dem „Druck der Russen“ zu einem Instrument entwickeln würde, mit dem die sowjetische Besatzungsmacht auf die politische Entwicklung Gesamtdeutschlands Einfluss nehmen könnte.“

že je dodat i jakýsi koncept liberálně demokratických sil. Tímto doplněním vznikl také již zmíněný *Ahlener Programm*. (Recker, 2010, str. 34) „Pro vrchní úřad v Unii s sebou Adenauer nesl ty nejlepší předpoklady. Politicky byl nezatíženým politikem z *Zentrumspartei* a jako dřívější primátor Kolína se výborně prokázal na to, aby se na počátku roku 1946 stal předsedou zemského rýnského sdružení CDU a britské zóny.“⁶³ (Bösch, 2002, str. 75)

V britské zóně byl bezpochyby hlavním mluvčím a reprezentantem právě Konrád Adenauer. Vzájemná komunikace a spolupráce mezi zónami byla ale velmi složitá. „Proto se sjednotili předsedové největších stranických sdruženích, i s Adenauerem, na vytvoření ‚Pracovní komunity křesťansko-demokratické a křesťansko-sociální unie Německa‘, což byl předstupeň celoněmecké Unie, a tato komunita působila jako nejvyšší poradní orgán CDU do vytvoření spolkové strany v roce 1950.“⁶⁴ (Recker, 2010, str. 35) V této komunitě probíhaly určité neshody mezi Adenauerem a Jakobem Kaiserem o požadavku vedení Berlínskou unií a o politický kurz strany. Kaiser zamýšlel vnější německý koncept, vytvořit z Německa most mezi Východem a Západem, což Konrád zavrhoval a přikláněl se pouze na stranu Západu. Vedoucí funkce Berlínské unie se neuskutečnila a Kaiser byl své funkce zbaven. (Recker, 2010, str. 36)

V těchto letech se Konrád mimo zakládající se CDU věnoval také komunální politice v Severním Porýním-Vestfálsku. Dne 2. října roku 1946 se poprvé sešel nově zvolený zemský sněm a Adenauer byl zvolen na vrchol frakce CDU, která vyhrála komunální volby⁶⁵. „Právě zde se ukázalo, že Adenauer byl schopný velmi dobře posoudit politický význam osobních rozhodnutí a jako stranický šéf i šéf frakce se snažil prosadit své představy.“⁶⁶ (Recker, 2010, str. 36)

---

⁶³ Originál: „Für ein Spitzenamt in der Union brachte Adenauer die besten Voraussetzungen mit. Politisch war er als unbelasteter Zentrumspolitiker und früherer Oberbürgermeister von Köln glänzend ausgewiesen, um Anfang 1946 den CDU-Vorsitz des Landesverbandes Rheinland und der Britischen Zone zu übernehmen.“

⁶⁴ Originál (volně přeloženo): „Somit einigten sich die Vorsitzenden der grösseren Parteiverbände, darunter Adenauer, darauf, eine ‚Arbeitsgemeinschaft der Christlich-Demokratischen und Christlich-Sozialen Union Deutschlands‘ ins Leben zu rufen. Dieser als Vorstufe einer gesamtdeutschen Union gedachte Gebilde war bis zur Gründung der Bundespartei 1950 das ranghöchste Beratungsorgan der CDU.“

⁶⁵ V komunálních volbách roku 1946 získala 46% hlasů a stala se tak nejsilnější frakcí, druhé místo obsadila SPD s 33% hlasů. (Müller, 2006)

⁶⁶ Originál: „Bereits hier zeigte sich, dass Adenauer die politische Relevanz personeller Entscheidungen sehr wohl einzuschätzen wusste und als Fraktions- und Parteichef seine Vorstellungen durchzusetzen suchte.“

Dne 1. září roku 1948 zasedla v Bonnu Parlamentní rada, aby vytvořila Ústavu Spolkové republiky Německo zakládající se na demokratických principech. Na tomto shromáždění byl Konrád Adenauer zvolen prezidentem této Rady. Stal se tak i kontaktní osobou mezi Radou a vojenskými guvernéry, kteří museli návrh ústavy schválit. Adenauer se snažil Radu vést co nejlépe a u všech rozepří hledat kompromisní řešení. (Recker, 2010, str. 40) Ústava Spolkové republiky Německo byla po půl roce jednání schválena i spojenci dne 23. května roku 1949. Parlamentní radě se říkalo „*Matky a otcové Ústavy*“⁶⁷. (Die Bundesregierung, 1948: Parlamentarischer Rat nimmt Arbeit auf)

Vedle Ústavy byly také uvedeny právní požadavky pro spolkové volby jak do Spolkového sněmu tak pro volby prezidentské. Jak již bylo zmíněno výše, do voleb do Spolkového sněmu vyrazila strana CDU s tzv. *Düsseldorfer Leitsätze* a zaměřením na sociální tržní ekonomiku. Výsledek prvních voleb je popsán v kapitole 2.5. na straně 14. Hlavní body kampaní byla „jeho politika, zaměřená na: rekonstrukci, sociální tržní ekonomiku, spojení se Západem a evropskou integraci.“⁶⁸ (Recker, 2010, str. 44)

Budoucnost silného Německa spatřoval nejen v zavedení sociální tržní ekonomiky, ale především ve spolupráci s ostatními zeměmi a vytvoření jednotné Evropy. Tuto myšlenku se snažil uskutečnit celou svou politickou kariéru. „Trvalé začlenění mladé Spolkové republiky do západoevropské transatlantické společenské struktury by mělo nejen zastavit hrozbu sovětsko-komunistickou, ale také z důvodu minulosti Německa by bylo zabráněno potenciálnímu nebezpečí z jeho strany.“⁶⁹ (Recker, 2010, str. 68) Aby představil své integrující myšlenky, účastnil se v tomto období i některých konferencí. Jedním důležitým vnějším politickým úspěchem byla správa finanční pomoci Marshallova plánu. (Recker, 2010, str. 71)

3.2.3 Adenauer kancléřem 1949-1963

Po prvních volbách do Spolkového sněmu byl dne 15. září roku 1949 Konrád Adenauer zvolen prvním poválečným kancléřem Spolkové republiky Německo. Je nutno podotknout,

---

⁶⁷ Originál: „Mütter und Väter des Grundgesetzes.“ V Radě zasedalo i několik žen.

⁶⁸ Originál: „... Wiederaufbau, Soziale Marktwirtschaft, Westbindung und europäische Intergration.“

⁶⁹ Originál (volně přeloženo): „Über die feste Einbindung der jungen Bundesrepublik in die westeuropäisch-transatlantischen Gemeinschaftsstrukturen sollte sowohl die sowjetisch-kommunistische Bedrohung gestoppt als auch der angesichts seiner Vergangenheit von Deutschland potenziell noch immer ausgehenden Gefahr Einhalt geboten werden.“

že návrh na zvolení Adenauera kancléřem se během jeho života v období Výmarské republiky již objevil. Jelikož se stal kancléřem po druhé světové válce, kdy Německo bylo vyčerpáné, musel se starat o jeho renovaci a nastolení nových demokratických poměrů.

Na počátku nové funkce musel např. vybrat ministry a obecně naformulovat všechny kompetence, které souvisely s politickými pokyny. Politické rozhodování ale nemohl provádět jen sám, určitým způsobem ho limitovala koaliční situace. „Ne jen regionální a skupinově specifické zájmy uvnitř strany musely být vzaty v úvahy, ale také sesterská strana CSU i oba koaliční partneři se hlásili s osobním a obsahovým přáním.“⁷⁰ (Recker, 2010, str. 50) Koalici CDU/CSU tvořily strany FDP a DP.

Kancléř Adenauer vedl svůj kabinet tzv. silnou rukou, dařilo se mu nejen tento úřad plnit podle svých představ, ale také přizpůsobit si řízení vlády dle svého stylu. I přesto měl na svém blízku kolegy, kteří mu pomáhali. Jedním z nich byl například Hans Globke (1898-1973). „, ukázal se jako schopná, mnohostranná, použitelná pravá ruka kancléře.“⁷¹ (Recker, 2010, str. 52) „Globke připravoval nejen kabinetní schůzky, ale také ho časně informoval o odchylkách na ministerstvech.“⁷² (Bösch, 2002, str. 83) Nebylo to často, ale Adenauer se dokázal ozvat, když s jednáním některého z politických kolegů nebyl spokojen. (Recker, 2010, str. 50)

Zajímavé bylo vytvoření různých „služeben“, ze kterých později vycházela spolková ministerstva. Jedním z nich byla tzv. „služebna pro zahraniční věci“, která byla pod vedením dalších dvou pomocníků kancléře Waltera Hallsteina a Herberta Blankenhorna. Tato služebna sloužila pro Adenauerovy zahraniční aktivity. Jako kancléř byl v úzkém kontaktu se spojenci a jejich vysoko postavenými komisaři, se kterými se radil ohledně řešení politicky sporných otázek jako byla například západní integrace Spolkové republik. Díky této kooperace mohl následně důležité politické body prosadit. (Recker, 2010, str. 53)

---

⁷⁰ Originál: „Nicht nur die regionalen und gruppenspezifischen Interessen innerhalb der eigenen Partei galt es zu berücksichtigen, auch die Schwesterpartei CSU sowie die beiden Koalitionspartner meldeten personelle und inhaltliche Wünsche an.“

⁷¹ Originál: „...erwies sich als leistungsfähige, vielseitig einsetzbare rechte Hand des Kanzlers.“

⁷² Originál (volně přeloženo): „Er bereitete nicht nur die Kabinettsitzungen in Adenauers Sinne vor, sondern informierte ihn auch frühzeitig über Abweichungen in den Ministerien.“

Koaliční strany měly zajistit podporu vládní politiky, to ale bylo obtížné. Poslanci si stěžovali, že spolupráce s kabinetem je málo vyhovující a obecně nebyli spokojeni s předáváním informací. Ten, kdo pomohl takovou situaci zvládnout a nastolil dohodu mezi vládou a koaličními poslanci byl nejdříve Heinrich von Brentano a jeho následník Heinrich Krone. (Recker, 2010, str. 53)

„Jako nejvýznamnější čas ‚kancléřské demokracie‘ Adenauera platí druhé a třetí volební období, když byl podporován většinou Spolkového sněmu, a kdy mohl pokračovat v dominování na Bonnském politickém jevišti stejně tak, jako mohl mocně pohánět kupředu své politické koncepce. Také mezi obyvateli si užívala štíhlá postava osmdesátníka respekt a uznání.“⁷³ (Recker, 2010, str. 54)

Konrád Adenauer si uvědomoval, že jeho země během druhé světové války ublížila nejen psychicky, ale hlavně fyzicky mnoha lidem. Především to byli Židé, kteří by si z morálního hlediska zasloužili omluvu a určité materiální odškodnění, přestože veřejnost a jeho strana byli proti. V tomto gestu spatřoval také zlepšení německé mezinárodní pověsti. Následně byla sjednána dohoda⁷⁴ o vyrovnání mezi Německem a Izraelem. To ale samozřejmě neznamenalo, že by si nebyl vědom újmy způsobené válkou německému obyvatelstvu. Byly vydány podpůrné zákony: zákon o zaopatření válečných obětí a lidí, kteří potřebují pomoc, zákon o odškodnění, které bylo poskytováno obětem nacistické diktatury, zákon o rentě a zákon o vyrovnání zátěží. (Recker, 2010, stránky 56-57)

Spolková vláda nebránila zaměstnancům, aby se podíleli na vedení svého podniku. Ovšem v koalici nastal spor ohledně počtu zaměstnanců a zaměstnavatelů v dozorčích radách. Odbory požadovaly stejný počet. Adenauer v tomto směru rozhodl proti svým koaličním partnerům a to tak, že v těžebním průmyslu bude rovnoměrné rozložení. V průmyslu bylo zapotřebí uskutečnění i článku z *Düsseldorfer Leitsätze* hovořícím o výstavbě bytů a domovů. (Recker, 2010, str. 58)

---

⁷³ Originál (volně přeloženo): „Als hohe Zeit von Adenauers ‚Kanzlerdemokratie‘ gelten die zweite und die dritte Wahlperiode, als er – unterstützt von einer breiten Mehrheit im Bundestag – seine politischen Konzeptionen machtvoll vorantreiben und die politische Bühne in Bonn weitgehend dominieren konnte. Auch in der Bevölkerung genoss die Gestalt des hageren 80-Jährigen Respekt und Anerkennung.“

⁷⁴ Conference on Jewish Material Claims Against Germany

Obyvatelé Spolkové republiky potřebovali vyrovnat se s poválečnou krizí. Vláda požadovala provést sociální reformu, která měla obyvatelstvo stabilizovat a měla existenčně pomoci invalidům. „Uskutečnění takového náročného projektu se ukázalo jako nerealizovatelné jak koncepčně, tak časově, proto se zaměřilo na jinou oblast a to na reformu starobního důchodu, v neposlední řadě také na iniciativu kancléře.“⁷⁵ (Recker, 2010, str. 58) Od této chvíle nebyl starobní důchod pouze takříkajíc jako „být o chlebu a o vodě“, ale jednalo se náhradu mzdy zajišťující životní standart. Další přijaté reformy byly například ohledně nemocenské mzdy pro pracující, pomoci ve stáří pro zemědělce nebo zaopatření řemeslníků. (Recker, 2010, str. 59)

Na základě výše zmíněných zavedení si lze všimnout, že *Düsseldorfer Leitsätze* se kromě volební programu strany, staly také základem pro hospodářství Spolkové republiky v padesátých letech. Především zavedení sociálního tržního hospodářství se dařilo a to díky tehdejšímu ministru hospodářství a pozdějšímu kancléři Ludwigu Erhardovi, který je nazýván jako „otec hospodářského zázraku“⁷⁶. Německý hospodářský zázrak je označení vzrůstajícího vývoje Německa po druhé světové válce a zahrnoval například měnovou reformu, stabilizace vnitřního uspořádání, vzrůst průmyslu, zvýšení hrubého národního produktu nebo snížení nezaměstnanosti. (Recker, 2010, str. 60)

„Adenauer rozhodně nebyl ‚vychovatel k demokracii‘, pěstoval si svůj styl vedení, často jednal politicky bezohledně a od přírody byl velkým polarizátorem. Jednání s jinými ústavními orgány, s politickými oponenty, někdy dokonce i se stranickými přáteli, bylo poněkud kruté a příkré a bylo vedeno se záměrem prosazení vlastní vůle. Přesto posudek Petera Graf Kielmanseggsse dává za pravdu, že bez Adenauerova vedení, bez jeho schopnosti ukázat nově zřízenému státu směr a mobilizovat souhlas, toto uznání a široká akceptace nové státní formy nebyla myslitelná.“⁷⁷ (Recker, 2010, str. 62)

---

⁷⁵ Originál: „Die Umsetzung eines so anspruchvollen Vorhabens erwies sich jedoch konzeptionell wie zeitlich als nicht realisierbar, sodass man sich – nicht zuletzt auf Initiative des Kanzlers – auf einen Teilbereich, nämlich die Reform der Alterssicherung, konzentrierte.“

⁷⁶ Originál: „Vater des Wirtschaftswunders“

⁷⁷ Originál (volně přeloženo): „Gewiss, Adenauer war kein ‚Erzieher zur Demokratie‘, er pflegte einen autoritären Führungsstil, ging nicht selten mit politischer Skrupellosigkeit vor und war von seinem Naturell her ein grosser Polarisierer. Der Umgang mit anderen Verfassungsorganen, mit dem politischen Gegner, teils sogar mit den eigenen Parteifreunden war eher schroff und brüskierend und von der Absicht getragen, den eigenen Willen durchzusetzen. Dennoch ist dem Urteil Peter Graf Kielmanseggs zuzustimmen, dass ohne

Po volbách do Spolkového sněmu v roce 1961 získala Unie CDU/CSU 45,3% hlasů, což již neznačí absolutní většinu. Měli tak vytvořit koalici se stranou FDP. Z toho měl ale Konrád Adenauer jistou obavu, protože věděl, že by jeho kancléřskou funkci mohl zdědit někdo ze strany FDP a ne z „jeho“ Unie. Učinil tak, že si naklonil SPD s myšlenkou na vytvoření tzv. velké koalice a slíbil předsednictvu ve své straně, že v případě jeho znovuzvolení kancléřem se odvolá. Neštěstí pro tuto vládu byla tzv. *Spiegel aféra* v roce 1962. Magazín *Der Spiegel* napsal článek o obraně republiky a vyzbrojení *Bundeswehru*. Následně byli vydatelé a ostatní zaměstnanci tohoto časopis vyšetřováni za porušení tajemství státních důležitých dokumentů. Ačkoli tato aféra zůstala bez právních následků, v politickém spektru ale způsobila mnoho. Strana FDP i se svým ministrem spravedlnosti požadovali personální důsledky. Byla vytvořena vláda bez členů CSU, včetně ministra obrany Franze Josefa Strausse. Ačkoli SPD nabídla Unii spolupráci a tzv. velkou koalici, po snaze o dohodě ohledně volebního práva se Unii tato koalice přestala zamlouvat. Diskuze o volebním právu se účastnila FDP, která se tak ukázala připravena znovu vstoupit do kabinetu, a tvořila koalici s Unii v době kancléře Ludwiga Erharda. (Recker, 2010, str. 66)

Je nutno zmínit některé důležité úspěchy Adenauerovy mezinárodní politiky. Během jeho mandátu, přesněji dne 18. dubna roku 1951 se zúčastnil podpisu smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli. (Recker, 2010, str. 74) Dne 6. května roku 1955, vstoupila Spolková republika Německo do Severoatlantické aliance, která spojuje země a je důležitá především pro jejich bezpečnost. (Recker, 2010, str. 81)

Dne 15. října roku 1963 se konalo slavnostní zasedání Spolkového sněmu, kde Konrád Adenauer oficiálně ukončil funkci jako spolkový kancléř.

3.2.4 Názory politiků na Konráda Adenauera

„Která vzpomínka na Konráda Adenauera je pro Vaši politickou práci příkladná?“⁷⁸ Takto zazněla otázka položená známým politikům Křesťanskodemokratické unie během

---

Adenauers Führungsleistung, ohne seine Fähigkeit, dem neugegründeten Staat eine Richtung zu weisen und Zustimmung zu mobilisieren, diese Anerkennung und breite Akzeptanz der neuen Staatsform nicht zu denken sei.“

⁷⁸ Originál: „In welcher Weise ist die Erinnerung an Konrad Adenauer für Ihre politische Arbeit beispielhaft?“

18. *Bundesparteitag* konajícího se ve dnech 25. – 27. ledna roku 1971. (Konrad Adenauer (1876-1967), ... über Adenauer) Odpovědi⁷⁹:

- Helmut Kohl (1930-2017): „Zaprvé mnoho působivých osobních rozhovorů, zadruhé jeho vlastní disciplína.“⁸⁰
- Aenne Brauksiepe (1912-1997): „Jeho jednoduché formulování složitých spojení pro prosté lidi a jeho humor mě ovlivňují dodnes.“⁸¹
- Alfred Dregger (1920-2002): „Adenauer byl člověk, který věděl, jak velké myšlenky říci jednoduše, jehož politické cíle především dokázal tvrdě a neústupně, mnohdy lstivě, prosadit. Mluvil jazykem lidu, což je pro politika, který chce spojit zodpovědné jednání s úspěšnou politikou, důležité.“⁸²
- Wilfried Hasselmann (1924-2003): „Muž s vnitřní autoritou a geniální umělec ve zjednodušování.“⁸³
- Peter Lorenz (1922-1987): „V politice obecně, především při překonávání krizí a těžkých vnitřních německých problémů potřebuje člověk trpělivost a nervy. Neznám politika, u kterého by tyto vlastnosti byly výraznější než u Konráda Adenauera.“⁸⁴

---

⁷⁹ Všechny odpovědi citovány (Konrad Adenauer (1876-1967), ... über Adenauer)

⁸⁰ Originál: „1. viele eindrucksvolle persönliche Gespräche, 2. seine Selbstdisziplin.“

⁸¹ Originál: „Seine für den einfachen Menschen einfache Formulierungen komplizierter Zusammenhänge und sein Humor beeinflussen mich bis heute.“

⁸² Originál (volně přeloženo): „Adenauer war ein Mann, der grosse Gedanken einfach zu sagen wusste, der seine politische Ziele nicht ohne List, vor allem aber zäh und konsequent durchzusetzen verstand. Er sprach die Sprache des Volkes, was für einen Politiker, der verantwortungsvolles Handeln mit erfolgreicher Politik paaren will, wichtig ist.“

⁸³ Originál: „Mann mit innerer Autorität und genialer Künstler der Vereinfachung.“

⁸⁴ Originál: „In der Politik allgemein, vor allem bei der Bewältigung von Krisen und schwierigen innerdeutschen Problemen braucht man Geduld und Nerven. Ich kenne keinen Politiker, bei dem diese beiden Eigenschaften ausgeprägter waren als bei Konrad Adenauer.“

4 Angela Merkelová

4.1 Biografie

Nynější kancléřka Spolkové republiky Německo Angela Merkelová se narodila 17. července roku 1954 jako Angela Kasner ve městě Hamburg. (Küsters & Borchard) Je první ženou, která zastává tuto funkci.

Její otec se jmenoval Horst Kasner a matka se jmenovala Herlind Kasner. Z Hamburgu se rodina přestěhovala do tehdejšího východního Německa, kde otec dostal zaměstnání jako farář. Příběh rodiny Angely je zajímavý. Její otec se narodil jako *Horst Kazmierczak* ve městě, které po první světové válce bylo anektováno jako polské území a patřilo polskému obyvatelstvu v říši. Angely dědeček se později přestěhoval do hlavního města říše a své příjmení nechal poněmčít na již zvaného Kasnera. (Küsters & Borchard)

Když Angele byly tři roky, rodina se přestěhovala do města Templin z důvodu zaměstnání otce. Toho roku se Angele narodil mladší bratr Markus a v roce 1964 mladší sestra Irene. Stejně jako Konrád Adenauer byla i Angela Merkelová vychovávána na základech křesťanských hodnot. (Küsters & Borchard)

Ve školních letech se stala členskou pionýrské organizace a Svobodné německé mládeže⁸⁵. V roce 1973 úspěšně odmaturovala se známkovým průměrem 1,0. Své další studium absolvovala na Univerzitě Karla Marxe v Lipsku. Studovala fyziku. Během výměnných pobytů se studenty ze Sovětského svazu Angela vycestovala do Moskvy a Leningradu. Dne 3. září 1977 se vdala za Ulricha Merkela, se kterým se seznámila během studia a o rok později studium úspěšně dokončila. V dalších letech působila jako vědecká spolupracovnice fyzikální chemie v Berlíně a v roce 1986 promovala jako doktorka přírodních věd. (Küsters & Borchard) Během studia navštívila na počátku osmdesátých let minulého století Prahu a působila na Československé akademii věd. Spolupracovala zde s profesorem Rudolfem Zahradníkem⁸⁶, se kterým setrvala v kontaktu. (Kachlíková, 2016) Na pobyt v Praze ráda vzpomíná. Pro deník *Die Welt* uvedla: „V restauracích jsem se vždy snažila mluvit česky.

---

⁸⁵ „Freie Deutsche Jugend“ je mládežnická organizace dříve působící v Německé demokratické republice, působí dodnes v rámci celé Spolkové republiky.

⁸⁶ Prof. Ing. Rudolf Zahradník DrSc. (*20.10.1928)

Věřila jsem, že je užitečné, když si budu moci u číšníka objednat smažený řízek a lahev bílého vína v národním jazyce.“⁸⁷ (Schmidt, 2012)

První manželství bohužel nebylo šťastné, a tak se Angela v roce 1998 znovu vdala za profesora Joachima Sauera, se kterým se seznámila v Berlíně. Sezdali se po čtrnácti letech vztahu. (Küsters & Borchard)

V roce 1989, kdy probíhal převrat, se Angela připojila ke straně DA (*Demokratische Aufbruch*), která se později spojila s východoněmeckou částí CDU a na Hamburském sněmu ve dnech 1. a 2. října roku 1990 byly obě strany propojeny s celoněmeckou Křesťanskodemokratickou unií. Takto začala kariéru Angely Merkelové ve straně CDU. (Agethen)

4.2 Politické působení

4.2.1 Působení ve straně CDU do roku 2005

Důležitá událost v dějinách Spolkové republiky Německo se stala dne 3. října roku 1990. Došlo ke znovusjednocení Německa. V té době byl spolkovým kancléřem člen CDU Helmut Kohl.

Angela Merkelová pracovala nejdříve po znovusjednocení jako ministerská poradkyně na tiskovém a informačním úřadu. Dne 2. prosince roku 1990 se konaly volby. Celkově zvítězila Unie a utvořila koalici se stranou FDP. Ve volebním okrsku Stralsund – Rügen – Grimmen⁸⁸ obdržela budoucí kancléřka 48,5% hlasů. Po vítězných volbách jmenoval kancléř Kohl Angelu Merkelovou jako ministryni pro ženy a mládež⁸⁹. „Je tak první spolkovou ministryní z dřívější NDR.“⁹⁰ (Küsters & Borchard) „Sama vidí jako jedním z jejích nejdůležitějších politických úspěchů novelizaci zákona o ochraně dětí a mládeže, který formálně nárokuje místo v mateřské škole pro děti od tří let.“⁹¹ (Küsters & Borchard)

---

⁸⁷ Originál: „Ich habe im Restaurant immer versucht, Tschechisch zu reden. Ich glaubte, es sei hilfreich, wenn ich beim Kellner ‚Paniertes Schnitzel und eine Flasche Weisswein‘ in der Landessprache bestellen kann.“

⁸⁸ Volební okrsek Stralsund – Rügen – Grimmen se nachází ve spolkové zemi Meklenbursko-Přední Pomořansko

⁸⁹ Originál: „Bundesministerin für Frauen und Jugend.“

⁹⁰ Originál: „Sie ist damit die erste Bundesministerin aus der ehemaligen DDR.“

⁹¹ Originál: „Sie selbst sieht die Novellierung des Kinder- und Jugendhilfegesetzes, das einen formellen Anspruch auf einen Kindergartenplatz für Kinder ab drei Jahren festschreibt später als einen ihrer wichtigsten politischen Erfolge.“

Snažila se stát předsedkyní CDU pro Braniborsko, úspěch ale v tomto směru nesklidila. V prosinci roku 1991 byla na sjezdu strany jmenována místopředsedkyní strany CDU. Mezi léty 1993 – 2000 vykonávala zároveň funkci zemské předsedkyně spolkové země Meklenbursko-Přední Pomořansko. (Küsters & Borchard)

Po čtyřech letech se znovu konaly volby do Spolkového sněmu. Psal se rok 1994 a Unie znovu vytvořila koalici se stranou FDP. Kancléř Helmut Kohl ve své funkci zůstal. Angelu Merkelovou jmenoval jako ministryni životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktoru⁹². Jejím velkým úspěchem v této funkci bylo podílení se v roce 1995 v Berlíně na konferenci Organizace spojených národů týkající se změny klimatu. Angela Merkelová byla vedoucí konference a prokázala své moderátorské schopnosti. V rámci této konference byl dohodnut tzv. *Berliner Mandat*, který zavazoval smluvní státy ke snížení skleníkových plynů. (Küsters & Borchard) „Někdejší kancléř Helmut Kohl všem zúčastněným i prezidentce konference Angele Merkelové slavnostně přislíbil, že do roku 2005 Německo sníží produkci oxidu uhličitého o 25% pod úroveň z roku 1990.“⁹³ (Klimaretter, 2009)

O čtyři roky později, v roce 1998 ve volbách do Spolkového sněmu Unie CDU/CSU nevyhrála a nahradila ji tak rivalitní strana SPD. I spolkový kancléř Kohl musel svůj mandát opustit a nové funkce se ujal Gerhard Schröder (*1944). Původním nástupcem Kohla měl být člen CDU Wolfgang Schäuble (*1942), který získal „alespoň“ funkci předsedy frakce CDU/CSU ve Spolkovém sněmu. Angela Merkelová se na jeho doporučení stala generální sekretářkou strany. O rok později zažívala strana problémy s „aférou ohledně darů“, jejichž přijetí přiznal bývalý kancléř Helmut Kohl. Angela se proti němu ostře ohradila a i za pomoci tisku varovala stranu proti jeho chování, čímž uspěla u členů strany. Na spolkovém sněmu v dubnu roku 2000 v Essenu byla zvolena předsedkyní strany. Tuto funkci vykonávala až do roku 2018. (Küsters & Borchard) „Je první ženou, která v rámci činnosti křesťanské demokracie přijala takový úřad.“⁹⁴ (Küsters & Borchard)

---

⁹² Originál: „Bundesministerin für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit“

⁹³ Originál: „Der damalige Bundeskanzler Helmut Kohl versprach den Delegierten und einer Konferenzpräsidentin namens Angela Merkel – feierlich, dass Deutschland seinen Kohlendioxid-Ausstoss bis 2005 um 25 Prozent unter das Niveau von 1990 senken werde.“

⁹⁴ Originál: „Sie ist die erste Frau, die in der Bewegung des Christlichen Demokratie ein solches Amt übernimmt.“

Volby v září roku 2002 do Spolkového sněmu opět vyhrála frakce SPD, což bylo možná zapříčiněno i předchozí aférou s dary pro Unii. Nutno zmínit, že Angela Merkelová nejdříve chtěla kandidovat za stranu na funkci spolkového kancléře, čehož se nakonec vzdala ve prospěch Edmunda Stoibera. V tomto roce se stala předsedkyní frakce CDU/CSU ve Spolkovém sněmu a tím i vedoucí opozice. (Küsters & Borchard)

„Merkelová pokračuje v důležitých projektech ‚červenozelené‘⁹⁵ spolkové vlády jako je Agenda 2010, zdravotnická reforma a Reforma Hartz-IV k modernizaci služeb na trhu práce.“⁹⁶ (Küsters & Borchard) Agenda 2010 byl program, „který sice nebyl přesvědčivý v každé své podrobnosti, ale přinejmenším se zabýval hospodářskými, finančními a sociálně politickými problémy s vážností a se smyslem pro realitu.“⁹⁷ (Hennecke, 2005) Hartz reformy byly reformami na trhu práce mezi lety 2003-2005. „Cílem bylo vylepšit účinnost politiky pracovního trhu a zprostředkování zaměstnání a drasticky snížit nezaměstnanost.“⁹⁸ (Konrad-Adenauer-Stiftung, Hartz-Reformen)

4.2.2 Spolková kancléřka od roku 2005 - ?

„Červenozelená“ vláda postupně ztrácela oblibu u obyvatel. U zemských voleb klesala jejich úspěšnost a preference, což se nejvíc projevilo u květnových voleb roku 2005 v Severním Porýním-Vestfálsku. Kancléř Gerhard Schröder se proto rozhodl pro vyhlášení dřívějších voleb do Spolkového sněmu. Ty se konaly 18. září toho roku. Unie o jedno procento (celkově uspěla s 35,2%) vyhrála nad rivalitní stranou SPD, s kterou ovšem utvořila tzv. velkou koalici. O čtyři dny později, přesněji tedy 22. září roku 2005 zvolila tato koalice jako spolkovou kancléřku Angelu Merkelovou, která se tak stala první ženou v této funkci v rámci dějin Německa. (Küsters & Borchard)

„Styl vlády Angely Merkelové je charakterizován jako věčný a nenáročný. Ve svém komunikativním stylu stanovuje nové standardy. Již od června 2006 je jedinou světovou

---

⁹⁵ Označení koalice strany SPD (červená barva) a Bündnis 90/Die Grünen (zelená barva)

⁹⁶ Originál (volně přeloženo): „Merkel trägt wichtige Projekte der rot-grünen Bundesregierung wie die Agenda 2010, die Gesundheitsreform und die Hartz-IV-Reform zur Modernisierung der Dienstleistungen am Arbeitsmarkt mit.“

⁹⁷ Originál (volně přeloženo): „... das zwar nicht in allen Einzelheiten überzeugte, zumindest aber den wirtschafts-, finanz- und sozialpolitischen Problemlagen mit Ernsthaftigkeit und Realitätssinn ins Auge blickte.“

⁹⁸ Originál: „Ziel war es, die Effizienz der Arbeitsmarktpolitik und der Arbeitsvermittlung zu verbessern und die Arbeitslosigkeit drastisch zu senken.“

hlavou vlády, která se pravidelně obrací skrz videopodcast na veřejnost, aby touto moderní cestou zprostředkovala občankám a občanům politiku vládní koalice.“⁹⁹ (Küsters & Borchard) Ve své funkci se snaží nejen o zlepšení životní situace pro pracující matky a ženy, podporuje také obsazování žen vrchních politických pozic. (Küsters & Borchard)

Postupem času se Angela Merkelová stala celosvětově známou političkou, která je aktivní jak v tuzemské, tak i mezinárodní politice. V roce 2007 participovala na uzavření Lisabonské smlouvy a smlouvy ohledně ústavy Evropské unie. (Küsters & Borchard)

Během roku 2008 pocítil svět hlubokou finanční krizi, které se nevyhnulo ani Německo. Za místo vzniku krize jsou označovány Spojené státy americké. Krize ohrozila existenci bank, způsobila snížení hrubého domácího produktu, vzrostly spotřebitelské ceny a zvýšila se nezaměstnanost. V této situaci Angela prokázala svou schopnost. Občanům slíbila, že nepřijdou o své úspory a vyslovila podporu bankám a jiným institucím. (Küsters & Borchard) Chtěla zachránit německý bankovní systém poskytnutím financí druhé největší hypoteční bance Hypo Real Estate, která se kvůli dané situaci dostala do hlubokých potíží, a rok poté byla zestátněna. Vláda na krizi reagovala vyhotovením dvou tzv. Paketů ekonomického rozvoje¹⁰⁰. Jedná se o zajišťující programy v době krize. *Paket I.* byl vyhotoven 5. listopadu roku 2008 a zabývá se posílením zaměstnání. „Balíček opatření zahrnuje mimo jiné zlepšení možnosti amortizace pro podnikatele, zvýšení financování programu na renovaci budov, investičního programu dopravy, prodloužení výplatní doby pro krátkodobé pracovníky, založení zvláštního programu pro starší a méně kvalifikované pracovníky.“¹⁰¹ (Bundeszentrale für politische Bildung) *Paket II.* byl sepsán 12. ledna roku 2009, zaměřuje se na snížení hrozby recese krize. Jsou v něm sepsány opatření jako např. program na veřejné investice do infrastruktury, vzdělání a informačních technologií, snížení

---

⁹⁹ Originál: „Bereits seit Juni 2006 ist sie die einzige Regierungschefin weltweit, die sich per Video-Podcast regelmäßig an die Öffentlichkeit wendet, um auf diesem modernen Weg den Bürgerinnen und Bürgern die Politik der Regierungskoalition zu vermitteln.“

¹⁰⁰ Originál: „Konjunkturpaket“

¹⁰¹ Originál: „Zu dem Maßnahmenpaket zählten u. a. verbesserte Abschreibungsmöglichkeiten für Unternehmen, Erhöhungen der Finanzmittel des Gebäudesanierungsprogramms, ein Investitionsprogramm Verkehr, Verlängerung der Bezugsdauer von Kurzarbeitergeld, Ausbau des Sonderprogramms für ältere und geringqualifizierte Arbeitnehmer.“

příspěvku na zajištění v nezaměstnanosti z 3,2% na 2,8% a tzv. prémii životního prostředí či ekologickou prémii¹⁰². (Bundeszentrale für politische Bildung)

Dne 1. května roku 2008 získala Angela Merkelová mezinárodní ocenění *Karlpreis zu Aachen* za mimořádný přínos a zásluhy Evropské unie. Text na převzaté medaili je „Evropa uspěje společně.“¹⁰³ (Der internationale Karlpreis zu Aachen)

Stejně tak, jak hovořil Konrád Adenauer o Izraeli, Židech a německé omluvě, tak i Angela Merkelová byla pozvána do izraelského parlamentu. „Ve své řeči zdůraznila nejen historickou německou odpovědnost, ale také přiznává, že bezpečí Izraele nebylo nikdy předmětem obchodu a patří k zájmům Německa. Její stanovisko ji přineslo velké uznání od zemí Středního východu, které trvá dodnes.“¹⁰⁴ (Küsters & Borchard)

Po čtyřech letech se znovu konaly volby a tentokrát „černožlutá“¹⁰⁵ koalice získala většinu hlasů, Angela Merkelová byla znovu jmenována do funkce spolkové kancléřky. V tomto volebním období se zabývala především pomoci zemím, kterým se s minulou krizí nepodařilo vypořádat. Bylo to především Řecko, Irsko a Portugalsko. Zastřešila tzv. *Euro-Rettungsschirm* a zákon měnové unie o finanční stabilitě, s nimiž Evropská měnová unie zaručuje finanční stabilitu. „Takto se udála podpora a stabilizace eura za pomoci Merkelové.“¹⁰⁶ (Küsters & Borchard)

V roce 2010 vyjádřila kancléřka souhlas s nápadem tehdejšího ministra obrany Karla-Theodora zu Guttenberga (*1971) pozastavit povinnou vojenskou službu v Bundeswehru. Spolkový sněm návrh přijal, od května roku 2011 se Bundeswehr stal armádou profesionální složenou z dobrovolníků. (Küsters & Borchard)

Kancléřka Angela Merkelová musela řešit i otázku týkající se jaderné energetiky. V roce 2011 došlo k havárii v elektrárně Fukušima a Německo v tu dobu disponovalo sedmnácti jadernými elektrárnami. Vláda se proto rozhodla, že je bude postupně uzavírat a v roce 2022

---

¹⁰² „Umweltprämie“ znamená příspěvek státu na koupi nového či ročního auta v případě, že majitel předchozí auto, které muselo být nejméně 9 let staré, nechal sešrotovat v certifikované recyklační společnosti.

¹⁰³ Originál: „Europa gelingt gemeinsam.“

¹⁰⁴ Originál (volně přeloženo): „In ihrer Rede betont sie nicht nur die historische Verantwortung Deutschlands für Israel, sondern sie bekennt sich auch dazu, dass die Sicherheit Israels niemals verhandelbar und Teil der deutschen Staatsräson sei. Ihre Haltung trägt ihr in dem nahöstlichen Land bis heute große Anerkennung ein.“

¹⁰⁵ Koalice CDU/CSU (černá barva) a FDP (žlutá barva)

¹⁰⁶ Originál: „So erfolgt mit Merckels Hilfe die Stützung und Stabilisierung des Euro.“

budou zavřené všechny. Stát poté bude hospodařit s obnovitelnými zdroji energie, což přispěje ke zlepšení životního prostředí. (Küsters & Borchard)

Volby do Spolkového sněmu v roce 2013 zvítězila o 15% před druhou stranou SPD znovu Unie. Lze tak předpokládat, že si oblibu u lidí zasloužila především za práci v době eurokrize. Angele Merkelové byla prodloužena funkce kancléřky, nad kandidátem z SPD zvítězila 58%. Bohužel již nebylo možné obnovit „černožlutou“ koalici, jelikož strana FDP neobdržela potřebných 5% hlasů na postup do Spolkového sněmu. Byla tak vytvořena znovu tzv. velká koalice se stranou SPD. (wahl.tagesschau.de)

Necelý měsíc od voleb vyplula na povrch hypotéza, že telefon Angely Merkelové je více než 10 let odposloucháván americkou tajnou službou NSA. I přesto stála o zachování dobrých německo-amerických vztahů. Od listopadu roku 2013 probíhala na Ukrajině krize a nepokoje, způsobené nepodepsáním smlouvy ukrajinského prezidenta dohodu s Evropskou unií. Angela Merkelová se snažila neustále vytvářet diskuze například s ruským prezidentem Vladimírem Putinem (*1952) nebo americkým prezidentem Barackem Obamou (*1961) a pomoci tak Ukrajině situaci řešit. (Küsters & Borchard)

Evropu zasáhla v roce 2015 další krize, tentokrát krize migrantská (označována i jako uprchlická), která jakoby rozdělila obyvatele Evropy na dva póly: ti, co jsou pro přijetí uprchlíků z východu a ti, kteří jsou proti. Zatímco některé evropské státy (jako byla i Česká republika) finančně pomáhali státům, do kterých migranti přicházeli, jiné státy se je rozhodli přijmout sami. Spolková republika Německo byla a je tím druhým případem. Jak již je zmíněno výše (viz 2.9.5. Občanská soudržnost) CDU v čele s Angelou Merkelovou přijetí migrantů podporuje. Zlomem bylo rozhodnutí vlády v září roku 2015 „umožnit migrantům, kteří se usídlili v Budapešti nebo na maďarsko-rakouských hranicích volný vstup do Německa bez nutnosti registrace v Maďarsku, jak tomu mělo být dle Dublinské dohody. Chování Merkelové v této situaci ji přinesl velký úspěch jak v tuzemsku, tak v zahraničí, ale také vzrůstající kritiku i v rámci své strany.“¹⁰⁷ (Küsters & Borchard) Ve Spolkové republice je migrantská politika kancléřky nazývaná dle jejího vlastního

---

¹⁰⁷ Originál: „Anfang September 2015 Flüchtlingen, die in Budapest und an der Grenze Ungarns zu Österreich festsitzen, die Einreise nach Deutschland zu gestatten, ohne die durch das Dublin-Abkommen obligatorische Registrierung in Ungarn zu verlangen. Die Haltung Merckels in dieser Situation trägt ihr im In- und Ausland großen Respekt, aber auch wachsende Kritik ein – auch in den Reihen der eigenen Partei.“

výroku jako: „Zvládneme to.“¹⁰⁸, který mnoho občanů vyděsil. Se vzrůstajícím počtem přijatých migrantů do Německa vzrostly i obavy Němců, a to především po teroristických útocích a po útocích na oslavách Silvestra v Kolíně nad Rýnem, kdy mladí Arabové obtěžovali a ubližovali mladým ženám. Mnoho občanů se k dané situaci postavilo čelem a pomáhali migrantům začlenit se (např. pořádali jazykové kurzy či jim poskytovali dary), jiní občané se proti této situaci ostře ohradili a použili násilí (např. podpalovali domy migrantů). (Wiederwald, 2016) Nejen u občanů, ale i mezi politiky a stranami byla rozhodnutí kancléřky v této problematice přijímána rozporně. Na jedné straně ji část členů strany i zahraničních států podporovala, na straně druhé se potkala s kritikou u německých politických stran (především AfD) i v zahraničí. Migrantská krize je neustále v řešení.

V září roku 2017 se konaly zatím poslední volby do Spolkového sněmu. Další se budou konat příští rok tj. v roce 2021. Tyto volby měly velmi překvapivý výsledek. Unie ztratila na síle, obdržela pouhých 33% platných hlasů a jedná se tak o jeden z jejích nejhorších výsledků. V porovnání s volbami v roce 2013 ale oslabila i moc SPD, která získala 20,5%. Oproti tomu naopak vzrostla obliba nové strany AfD (viz 1.2. Politické strany), která získala 12,6% hlasů. Posílila i strana FDP, která v minulých volbách neprošla nutnými 5%, v těchto volbách ji volilo 10,7% voličů. (Der Bundeswahlleiter , 2017) Procentuální propad Unie ve volbách lze odůvodnit občanským nesouhlasem s přijetím více jak milionu migrantů. Tuto hypotézu potvrzuje i fakt, že rapidně vzrostl úspěch strany AfD, která se zaměřuje především proti přijetí těchto osob.

Koalici vytvořila Unie znovu se stranou SPD. Podepsali smlouvu, která nese název: „Nový odjezd do Evropy, nová dynamika pro Německo, nová soudržnost pro naši zemi.“¹⁰⁹ (Deutscher Bundestag, 2018) Angela Merkelová je v březnu roku 2018 znovu jmenována kancléřkou a nyní plní svou funkci již počtvrté. Toho roku se konaly i zemské volby a Unie pocítila ztrátu nejen ve volbách spolkových, ale i v těchto. Na zasedání strany Angela Merkelová uvedla, že již nebude kandidovat na předsedkyni strany a po skončení mandátu nebude ani usilovat o kancléřskou funkci. (Küsters & Borchard)

---

¹⁰⁸ Originál: „Wir schaffen das.“

¹⁰⁹ Originál: „Ein neuer Aufbruch für Europa - Eine neue Dynamik für Deutschland – Ein neuer Zusammenhalt für unser Land“

Angela Merkelová navštívila v říjnu roku 2018 Prahu. Setkala se s premiérem Andrejem Babišem, účastnila se oslav uspořádaných k výročí stého založení Československé republiky a setkala se také s prof. Rudolfem Zahradníkem. Při tiskové konferenci s premiérem zmínila vztahy Německa a České republiky: „Po strašlivé historii, která spočívala v tom, že nacistický režim v roce 1938 znovu rozdělil Československo, můžeme být teď všichni šťastni, že spolu dokážeme žít v přátelství a dobré spolupráci.“¹¹⁰ (Janzer, 2018)

V první třetině roku 2020 svět ochromila pandemie nemoci Covid-19. Z čínského města Wu-chan se rozšířil do celého světa, postihl tedy i Spolkovou republiku Německo. Dle německého zpravodajství *Tagesschau* strávila i německá kancléřka dva týdny v nařízené karanténě, protože přišla do styku s lékařem, u kterého byl virus potvrzen. Svou funkci vykonávala na základě tzv. home-office, s ostatními politiky komunikovala převážně telefonicky. Angele Merkelové byly vykonány tři zdravotnické testy, ani jeden našťastí nebyl pozitivní, a proto se po dvou týdnech znovu vrátila do práce. (tagesschau.de, 2020)

Stejně tak jako vlády všech zasažených zemí, tak i vláda německá zasedá a rozhoduje v těchto dnech o opatřeních, které mají zabránit šíření koronaviru. Na jednání Angela Merkelová uvedla: „Nejprve chci všem lidem v Německu znovu od srdce poděkovat, občanům a občankám, kteří změnili své životy, kteří se zřekli kontaktů, kteří se omezili – ne proto, aby učinili vládě laskavost, ale protože chtějí ostatním pomoci.“¹¹¹ (Die Bundesregierung, 2020) Oproti České republice německá vláda nenařídila povinné nošení roušek, pouze je doporučuje. Stejně tak doporučuje i udržovat vzdálenost mezi ostatními minimálně 1,5 metru. Vláda v čele s Angelou Merkelovou se rozhodla, že od 4. května se otevrou třídy závěrečných ročníků škol, aby se studenti mohli připravit na závěrečné zkoušky, stejně tak i poslední ročníky základních škol. Konat by se měly podle plánu i závěrečné zkoušky. Zároveň Německo od 4. května otevírá obchody menší jak 800m². Znovu zahájit provoz mohou také knihkupectví, prodejny kol a kadeřnictví, všech

---

¹¹⁰ Originál (volně přeloženo): „Nach der schrecklichen Geschichte, die darauf beruhte, dass das nationalsozialistische Regime dann die Tschechoslowakei 1938 wieder geteilt hat, können wir heute sehr glücklich sein, dass wir miteinander in Freundschaft und guter Kooperation zusammenleben.“

¹¹¹ Originál: „Als Erstes möchte ich allen Menschen in Deutschland noch einmal ganz herzlich danken, den Bürgerinnen und Bürgern, die ihr Leben verändert haben, die auf Kontakte verzichtet haben, die sich einschränken – nicht etwa, weil sie der Regierung einen Gefallen tun, sondern weil sie ihren Mitmenschen helfen wollen.“

se ale týkají hygienická opatření. Restaurace, bary a ostatní služby, kde se pracující dostává do bezprostřední blízkosti zákazníka jsou zavřeny. (Die Bundesregierung , 2020)

Komplexní historické hodnocení politického vlivu a role Angely Merkelové teprve čas určí. Pravdou však je, že je nejdéle sloužící kancléřkou Spolkové republiky Německo a neoddiskutovatelným faktem je i to, že svými činy výrazně a významně ovlivnila vývoj v Německu, v Evropě i ve světě.

Závěr

Křesťanskodemokratická unie je jednou z nejstarších politických stran ve Spolkové republice Německo. Vznikla po druhé světové válce. Hlavní představitelé, kteří se podíleli na jejím vzniku vycházeli z tzv. Zentrumspartei. Strana vznikala nejdříve po menších seskupeních na území jednotlivých spolkových zemí, především ale kruh zakladatelů z Kolína nad Rýnem, do kterých můžeme zařadit i Konráda Adenauera, byl při zakládání strany tím hlavním iniciátorem. V roce 1949 se konaly první volby do Spolkového sněmu, a jelikož CDU nebyla ještě stranou jednotnou, vytvořila pouze centrální volební výbor a první volby Unie vyhrála. Prvním poválečným spolkovým kancléřem se stal Konrád Adenauer. V roce 1950 se konal první sněm strany CDU, kde došlo k sjednocení seskupení ze spolkových zemí. Bakalářská práce se zaměřila na dva stranické programy – na první volební program z roku 1949 tzv. Düsseldorfer Leitsätze a na program z roku 2007, který shrnuje myšlenky a cíle strany do roku 2022. V mnoha případech se programy shodují. Jako hlavní formu hospodářství státu schvalují pouze sociální tržní ekonomiku, která je založena na fungování ekonomické trhu a volné soutěži, se smyslem na lidskou solidaritu. Hlavními pojmy jsou svoboda a rodina.

Konrád Adenauer je velká osoba evropských dějin. Ačkoli mu osobní život příliš radosti nedopřál, v politických otázkách jednal rozumně a politická činnost mu byla prakticky druhým domovem. Nejprve se stal primátorem města Kolín nad Rýnem. Mandát získal v ne příliš šťastné době po první světové válce a musel řešit mnoho problémů s ní spojených. Přesto se mu podařilo vybudovat z jeho rodného města oblíbené místo pro život mnoha lidí. Jeho hlavní politické myšlenky směřovaly k jednotě Evropy. V přátelství a ve vzájemné kooperaci států viděl velký potenciál. V roli kancléře proto činil vše tak, aby se takovéto jednotě co nejvíce přiblížil. Kancléřskou funkci vykonával čtrnáct let. Během politické kariéry se zabýval i zemskou politikou a mnoho let působil i jako předseda strany CDU. Po ukončení role kancléře se snažil být i přesto politice blízko a pomáhat lidem.

Angela Merkelová vykonává nyní funkci spolkové kancléřky od roku 2005. Je nejen první ženou, která vykonává tuto funkci, ale je i nejdéle sloužícím kancléřem v německých dějinách. Pochází z bývalé Německé demokratické republiky. Před rokem 2005, kdy byla jmenována do funkce, se politikou také zabývala. Byla například ministryní pro ženy

a mládež nebo ministryní pro životní prostředí, ochranu přírody a bezpečnosti reaktoru. Dlouhou dobu působila jako předsedkyně strany CDU i jako zemská předsedkyně spolkové země Meklenbursko-Přední Pomořansko. Angela Merkelová je žena, která se zapsala do dějin nejen Spolkové republiky Německo, ale také do dějin světových. Ve své politice vyzdvihuje stejně jako Konrád Adenauer důležitost mezinárodní politiky.

V mnoha ohledech se jejich práce, politická činnost a politické rozhodování velmi podobají. Jak Konrád Adenauer, tak Angela Merkelová vyzdvihovali mezinárodní politiku a vynakládali úsilí o vzájemnou kooperaci mezi státy, ačkoli Adenauer měl situaci ztíženou důsledky druhé světové války. Oba se snažili určitým způsobem pomoci např. Izraeli, vůči které jako přední představitelé Německa cítili jistou závaznost spojenou s dobou holocaustu. Nebyla to ale jen mezinárodní politika, co tyto dva významné politiky spojuje. Je to také sociální tržní ekonomika, ve které oba shledávají jediný možný typ hospodářství daného státu, a náboženská víra.

Tato bakalářská práce nabízí své didaktické využití především na půdě středoškolského a gymnaziálního vzdělání. Práce může posloužit nejen při výuce německého jazyka a reálií německy mluvících zemí, ale také při výuce základů společenských věd, kdy je probírána látka politologie a vzniku a vývoje politických stran.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

ALEMANN, Ulrich von. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*. 3. Auflage. Opladen: Leske + Budrich, 2003. ISBN 3-8100-3742-7.

BÖSCH, Frank. *Macht und Machtverlust: Die Geschichte der CDU*. Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart München, 2002. ISBN 3-421-05601-3.

NICLAUß, Karlheinz. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*. 2. Auflage. Paderborn: Ferdinand Schöningh, 2002. ISBN 3-506-99457-3.

RECKER, Maria-Luise. *Konrad Adenauer: Leben und Politik*. München: C. H. Beck oHG, 2010. ISBN 978-3-406-58783-2.

Elektronické zdroje

AGETHEN, Manfred. Demokratischer Aufbruch. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/demokratischer-aufbruch-da->.

Alfred Dregger. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/personen/biogramm-detail/-/content/alfred-dregger>.

BECKMANN, Christopher. Aenne Brauksiepe. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/personen/biogramm-detail/-/content/aenne-brauksiepe-v1>.

BECKMANN, Christopher. Peter Lorenz. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/personen/biogramm-detail/-/content/peter-lorenz-v1>.

Beschlüsse von Bund und Ländern: "Wir müssen ganz konzentriert weiter machen." *Die Bundesregierung* [online]. 2020 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/bund-laender-corona-1744306>.

Bevölkerung. *Medien Dienst Integration* [online]. [cit. 2019-09-24]. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/migration/bevoelkerung.html>.

Biografie Konrad Adenauer. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.kas.de/cs/biografie-konrad-adenauer>.

Bundestagswahl 2005. *Der Bundeswahlleiter* [online]. 2005 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2005.html>.

Bundestagswahl 2013. *Wahl.tagesschau.de* [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://wahl.tagesschau.de/wahlen/2013-09-22-BT-DE/>.

Bundestagswahl 2017: Endgültiges Ergebnis. *Der Bundeswahlleiter* [online]. 2017 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: https://www.bundeswahlleiter.de/info/presse/mitteilungen/bundestagswahl-2017/34_17_endgueltiges_ergebnis.html.

Das Grundsatzprogramm. *CDU* [online]. 2007 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: https://www.cdu.de/system/tdf/media/dokumente/071203-beschluss-grundsatzprogramm-6-navigierbar_1.pdf?file=1&type=field_collection_item&id=1918.

Die Karlpreisträgerin 2008 Angela Merkel. *Der internationale Karlspreis zu Aachen* [online]. 2008 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.karlspreis.de/de/preistraeger/angela-merkel-2008/vita>.

Düsseldorfer Leitsätze 1949. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=e96f38a1-b923-a79e-c5a3-11569de3f64e&groupId=252038.

Düsseldorfer Leitsätze vom 15. Juli 1949. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. 1997 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/einzeltitel/-/content/duesseldorfer-leitsaetze-vom-15.-juli-1949>.

Erfahre mehr über die Junge Union Deutschlands. *Die Junge Union* [online]. [cit. 2019-09-22]. Dostupné z: <https://www.junge-union.de/ueber-uns/>.

GRAU, Andreas. 1. Bundesparteitag der CDU in Goslar unter dem Motto „Einigkeit und Recht und Freiheit“. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z:

<https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/kalender/kalender-detail/-/content/1.-bundesparteitag-der-cdu-in-goslar-unter-dem-motto-einigkei-t-und-recht-und-freiheit->.

GRAU, Andreas. Wilfried Hasselmann. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/kalender/kalender-detail/-/content/1.-bundesparteitag-der-cdu-in-goslar-unter-dem-motto-einigkei-t-und-recht-und-freiheit->.

Grundsatzprogramm der CDU Deutschlands. *CDU* [online]. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.cdu.de/grundsatzprogramm-2007>.

Hartz-Reformen. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.kas.de/cs/hartz-reformen>.

HENNECKE, Hans Jörg. Von der "Agenda 2010" zur "Agenda Merkel"? *Bundeszentrale für politische Bildung* [online]. 2005 [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/apuz/28918/von-der-agenda-2010-zur-agenda-merkel?p=all>.

HOSPES, Ulrike a Hans-Jürgen KLEGRAF. Erste Bundestagswahl: CDU und CSU gewinnen mit 31% knapp vor der SPD. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/kalender/kalender-detail/-/content/erste-bundestagswahl-cdu-und-csu-gewinnen-mit-31-knapp-vor-der-spd>.

JANZER, Till. Merkel gratuliert zu 100 Jahren Tschechoslowakei. *Radio Prague International* [online]. 2018 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/de/rubrik/tagesecho/merkel-gratuliert-zu-100-jahren-tschechoslowakei>.

KACHLÍKOVÁ, Markéta. Prager Professor erinnert sich: Angela war stets ruhig und arbeitswillig. *Radio Prague International* [online]. 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.radio.cz/de/rubrik/tagesecho/prager-professor-erinnert-sich-angela-war-stets-ruhig-und-arbeitswillig>.

Koalitionsvertrag im Bundestag unterzeichnet. *Deutscher Bundestag* [online]. 2018 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2018/kw11-koalitionsvertrag-546976>.

Konjunkturpaket. *Bundeszentrale für politische Bildung* [online]. [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/lexikon-der-wirtschaft/19773/konjunkturpaket>.

Konrad-Adenauer-Haus. *CDU* [online]. [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: <https://www.cdu.de/artikel/konrad-adenauer-haus>.

KÜSTERS, Hanns Jürgen a Michael BORCHARD. Angela Merkel (geb. Kasner). *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/personen/biogramm-detail/-/content/angela-merkel-1>.

KÜSTERS, Hanns Jürgen. Konrad Adenauer - Kölner Oberbürgermeister 1917-1933. *Konrad Adenauer (1876-1967)* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.konrad-adenauer.de/biographie/lebensstationen/koelner-oberbuergemeister-1917-1933>

Merkel beendet Quarantäne: Die Chefin ist zurück. *Tagesschau.de* [online]. 2020 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.tagesschau.de/inland/coronavirus-merkel-quarantaene-101.html>.

Meuthen/Gauland: AfD - Die Bürgerbewegung wird fünf Jahre alt. *Alternative für Deutschland* [online]. 2018 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.afd.de/meuthen-gauland-afd-die-buergerbewegung-wird-fuenf-jahre-alt/>.

MÖLLER, Horst. Helmut Kohl. *Konrad-Adenauer-Stiftung* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/personen/biogramm-detail/-/content/helmut-kohl-v2>.

MÜLLER, Meike. Der zweite ernannte Landtag 1946/1947. *Landtag NRW* [online]. 2006 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: https://www.landtag.nrw.de/portal/WWW/GB_II/II.1/OeA/60JAHRE/2711_Der_zweite_ernannte_Landtag_194647.jsp.

Parlament Fraktionen. *Deutscher Bundestag* [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.bundestag.de/parlament/fraktionen?url=L3BhcmxhbWVudC9wbGVudW0vc2l0enZlcnRlaWx1bmdfMTI3cC9zaXR6dmVydGVpbHVuZzE5LTUyOTUyNA==&mod=mod485836>

Partei. *Die Linke* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.die-linke.de/partei/>.

Partei: Wer wir sind. *Bündnis 90/Die Grünen* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.gruene.de/partei>.

SCHMIDT, Hans-Jörg. Merkel in Prag - "Du kriegst gleich eine gescheuert.." *Welt.de* [online]. 2012 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.welt.de/politik/deutschland/article106147930/Merkel-in-Prag-Du-kriegst-gleich-eine-gescheuert.html>

Unsere Ziele. *Freie Demokraten - FDP* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.fdp.de/>.

Verteidigungsbündnis und Wertegemeinschaft. *Die Bundesregierung* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/sicherheit-und-verteidigung/internationale-organisationen/nato>.

WIEDERWALD, Rupert. "Wir schaffen das" Merkel und die Flüchtlinge. *Deutsche Welle* [online]. 2016 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.dw.com/de/wir-schaffen-das-merkel-und-die-fl%C3%BCchtlinge/a-19508025>.

Willy Brandt: Bilder aus dem Leben Willy Brandts. *SPD.de* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.spd.de/partei/personen/willy-brandt/>

1948: Parlamentarischer Rat nimmt Arbeit auf. *Die Bundesregierung* [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/1948-parlamentarischer-rat-nimmt-arbeit-auf-1527924>.

1995, Berlin: Klimagipfel Nummer 1. *Klimaretter.info* [online]. 2009 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <http://www.klimaretter.info/klimakonferenz/klimakonferenz-kopenhagen/170-kopenhagen-abc/4329-1995-berlin-klimagipfel-nummer-1>.

... über Adenauer. *Konrad Adenauer (1876-1967)* [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.konrad-adenauer.de/quellen/zitate/ueber-adenauer>